

Andet Afsnit.

Universitetets, Kommunitetets og den polytekniske Lærestalts økonomiske Anliggender.

A. Almindelige Bestemmelser og Forhandlinger samt Afgjørelser af enkelte Tilfælde.

1. Økonomiske Sager vedrørende den botaniske Have.

a. Berigtigelse af Statens Adkomst til den gamle Have og om Afgivelse af en Tredjedel af Salgsudbyttet for denne til Universitetet.

Det er i Aarb. f. 1873—75 S. 120—21 omtalt, at Universitetet for at berigtige sin Adkomst til den gamle botaniske Have, maatte tage Ejendomsdom paa denne. Ejendomsdommen, der blev afsagt d. 12. Jan 1874, blev d. 1. Juni s. A. efter Ministeriets Ordre tinglæst som Adkomst for Statskassen til at disponere over de Arealer, der vare eller maatte blive afleverede til Statskassen. Hermed var dog Statens Adkomst til den gamle Have endnu ikke bragt fuldstændig i Orden, idet Berigtigelsen af enkelte formelle Punkter stode tilbage. Idet nærværende Aarbog skal omtale det fornødne i saa Henseende, maa tillige her berøres de videre Forhandlinger med Hensyn til Spørgsmaalet om Universitetets Andel i Salgsudbyttet for de Grunde, der af Finansministeriet afhændedes fra den gamle Haves Terræn, hvilket Spørgsmaal vel ikke for Øjeblikket er endelig løst, men dog bragt til en foreløbig Afslutning.

Efter at Ejendomsdommen paa den gamle botaniske Have var blevet tinglæst som Adkomst for Statskassen, begjærede 1ste Brevskriverkontor, forinden det expederede Sagen, at de 2 Maalebrevne forsynedes med den ved Pl. 4. Maj 1822 § 10 befalede Paategning af Stadskonduktøren, i hvilken Anledning denne forlangte en skriftlig Begjæring, hvorved han blev anmodet om at indtegne Statskassen som Ejer af bemeldte Grund. Ved under 11. Sept. 1874 at indberette dette til Kultusministeriet, bemærkede Kvæstor, at det baade i Finansministeriets Skrivelse af 11. Avg. 1871 til Kultusministeriet*) og det deri paaberaabte Udkast til Betingelserne for et Mageskifte mellem Staten og Universitetet var forudsat, at der gjensidig skulde udfærdiges Mageskiftobreve, saa snart Universitetet havde erhvervet

*) Univ. Aarb. 1873—75 S. 117.

Ejendomsdom paa den gamle botaniske Have og Staten paa den Del af Fæstningsterrænet, som nu var overleveret Universitetet, og at det vistnok ogsaa var tvivlsomt, om Pantekontoret vilde anse den tinglæste Dom med Paategning af 30. Maj 1874 som formelig Adkomst for Staten. Hertil kom, at forinden Universitetets Adkomst paa den nye botaniske Haves Grund var berigtiget, kunde der ikke udfærdiges de i ethvert Tilfælde fornødne Mageskiftebreve mellem Universitetet og Kjøbenhavns Kommune. Afgjørelsen af de hertil hørende Spørgsmaal forelaa dog ej for Øjeblikket; men for ej at paadrage sig noget Ansvar, navnlig for saa vidt det kunde gjøres gjældende, at Universitetet ved at rekvirere Staten indtegnet som Ejer af den forrige Have, derved havde frafaldet den tidligere betingede Tredjedel af sammes Værdi, forespurgte han, om han kunde opfylde Stadskonduktørens Forlangende.

I Forbindelse hermed gjorde Kvæstor opmærksom paa, at der i Følge Resolution fra Generaldirektoratet for Skattevæsenet for Tinglæsningen skulde beregnes Gebyr efter Sp. R. § 65, hvorimod Overdragelsesafgift ikke blev at svare. Til Beregningen af dette Gebyr havde Pantekontoret forlangt Ejendommens Værdi opgivet og Gebyret derefter indbetalt. Værdien rettede sig selvfølgelig væsentlig efter Façadens Størrelse mod en Gade, samt Grundenes Beliggenhed og Dybde.

Matr. Nr. 375, der skulde afgives til Kunstakademiet og fik Façade mod Nyhavn, indeholdt et Areal af 12,800 □ Al., som formentlig passende kunde ansættes til 15 Rd. pr. □ Al. eller 192,000 Rd.

Den øvrige Del af Haven, nemlig Matr. Nr. 272 var 3^{3450/14000} Tdr. Land stor, altsaa 45450 □ Al., hvorfra dels var gaaet og dels vilde gaa det til Gadeanlæg m. v. fornødne Areal. Da dette gav den tilbage blivende Grund en betydelig foreget Værdi som Byggeplads, kunde det samlede Areal formentlig under et ansættes til en omtrentlig Værdi af 9 Rd. pr. □ Al. 409,050 —

601,050 Rd.

afrundet 600,000 Rd.

Ansattes hele Haven, der altsaa indeholdt 58250 □ Al., før der blev afgivet Arealer til Mønten og til Gadeanlæg, i Gjennemsnit til en Værdi af 10 Rd. pr. □ Al., udkom omtrent det samme Beløb, nemlig 582,500 Rd.

Tinglæsningsgebyret af 600,000 Rd. med Tillæg af Justitsfondsafgiften samt Promillegebyret vilde, saafremt denne Værdiansættelse billigedes, saaledes udgjøre mellem 350 Rd. og 400 Rd., som udelukkende vilde tilflyde Statskassen; men det paaahvilede formentlig netop denne at afholde Gebyret. Han gjorde i saa Henseende opmærksom paa, at i Følge kgl. Resol. 23. Febr. 1778 skulde der i sin Tid have været udfærdiget Skjøde til Universitetet paa den botaniske Have og dette været udleveret uden Betaling, hvoraf syntes at følge, at saafremt et saadant Skjøde var blevet udstedt, skulde det i behørig og altsaa tinglæst Stand været udleveret frit, hvilket da ogsaa vilde have været det naturligste, eftersom hele Haven var en kongelig Gave, skjænket Universitetet uden noget som helst Vederlag. Dernæst: I Følge § 10 i Udkastet til Betingelserne for Magelæget mellem Staten og Universitetet var det Statskassen, som skulde udrede Gebyret, idet der bestemtes, at „alle Udgifter og Gebyrer ved dette Mageskiftes Berigtigelse udredes henholdsvis af Finansministeriet eller Universitetet, eftersom de tilflyde Statskassen eller Kommunen“. At Ejendomsdommen, som var erhvervet efter

Finansministeriets Forlangende i Skrivelse af 11 Avg. 1871, og som ligeledes efter dette Ministeriums senere Opfordring var blevet tinglæst, var et forberedende Skridt til Magelægets Berigtigelse, derom kunde der næppe rejses Tvivl, og han skjønnede derfor ikke rettere, end at Udredelsen af det omhandlede Gebyr under ingen Omstændigheder paahvilede Universitetet.

Kort efter Modtagelsen af denne Skrivelse modtog Kultusministeriet en Skrivelse af 14. Oktbr. fra Finansministeriet, hvori dette bemærkede, at det mulig vilde kunne medføre Erstatningsansvar for Statskassen lige over for Kjøberne af de allerede afhændede Grunde af den forrige botaniske Have, saafremt deres Adkomstdokumenter ved Tinglæsningen erholdt Anmærkning om manglende Adkomst. Det anmodede derfor Kultusministeriet om saa snart som muligt at ville foretage det videre fornødne til denne Sags Berigtigelse ved at foranledige Maalebrevene forsynede med Paategning om, at Statskassen var Ejer og derefter indsendte til Brevskriverkontoret. Skulde Sagens hurtige Ordning paa denne Maade mod Forventning støde paa nogen Vanskelighed hos Kultusministeriet, ventede Finansministeriet, at det, naar de paagjældende Skjøder sendtes til Kultusministeriet, vilde give dem en Paategning om, at der ikke vidstes noget at erindre mod deres Tinglæsning.

Foranlediget herved og ved Kvæstors oven nævnte Skrivelse, tilskrev Kultusministeriet under 9. Novbr. Finansministeriet, at det, efter at Universitetet havde erhvervet Eiendom over denne Grund, til Sagens endelige Ordning maatte anse det for nødvendigt, at der i Overensstemmelse med det affattede Udkast til Betingelserne for et Mageskifte mellem Staten og Universitetet*) gjensidig blev udfærdiget Mageskiftbreve saa vel paa den Del af den gamle botaniske Haves Grund, der i Henhold til Finansministeriets Skrivelse af 10 Avg. 1870**) vilde være at overdrage til Statskassen, som paa den Del af Fæstningsterrænet, der nu var overleveret Universitetet. For ikke at komme i Strid med den Ordning, der i Følge heraf var truffet med Finansministeriet, vilde Ministeriet ikke kunne forsyne de i Kvæstors Skrivelse omtalte 2 Maalebrev med paategnet Anmodning om at indtøgne Statskassen som Ejer af hele Grunden; men Ministeriet var selvfølgelig villigt til i Overensstemmelse med Finansministeriets Begjæring i dets Skrivelse af 14. Oktbr., naar Skjøder paa de allerede afhændede Grunde af den forrige botaniske Have tilstilledes Ministeriet, at give dem en Paategning om, at der ikke fra Kultusministeriets Side vidstes noget at erindre mod deres Tinglæsning. Sidst nævnte Ministerium begjærede sluttelig en Erklæring fra Finansministeriet om den endelige Ordning af det oven omtalte Mageskifte i Overensstemmelse med Finansministeriets Skrivelse af 10. Avg. 1870 og det dertil sig sluttende Udkast til Betingelserne for bemeldte Mageskifte.

I sin Svarskrivelse af 9. Avg. 1875 berørte Finansministeriet, at efter at der i Aaret 1871 var tilveiebragt en Overenskomst angaaende Betingelserne for Magelæget mellem Staten og Universitetet, hvorefter der som Vederlag for Arealen til den nye botaniske Have og Observatoriet af Universitetet skulde gives Statskassen Medejendomsret for $\frac{2}{3}$ i den Del af den gamle botaniske Haves Grund, der ligger Syd for Højbergsgade, medens Universitetet uden særskilt Veder-

*) Univ. Aarb. 1873—75, S. 115—17.

**) Univ. Aarb. 1873—75, S. 109—10.

lag skulde overdrage Kunstakademiet den Del af Haven, der ligger Nord for Hejbergsgade, blev der, efter Forslag af Finansudvalgets Flertal, i Finansloven f. 1872—73 under § 10 II 3 optaget en Bestemmelse, saaledes lydende: „Ved Bortflytning fra den nu værende botaniske Have overleveres dens Grund til Finansministeriet til Bortsalg til Indtægt for Statskassen“, ved hvilken Bestemmelse der tilsigtedes, hvad der udtrykkelig blev udtalt under Forhandlingen, at omstøde den mellem de 2 Ministerier afsluttede Overenskomst, for saa vidt den gik ud paa, at Universitetet skulde oppebære $\frac{1}{3}$ af, hvad der indkom ved Salget af botanisk Have Syd for Hejbergsgade, samt at Arealet Nord for denne Gade skulde afgives til Kunstakademiet. Efter at det saaledes ved Lov var slaaet fast, at alt, hvad der indkom ved Salget af Grunde fra den gamle botaniske Have, skulde tilfalde Statskassen, og at der ikke uden særlig Lovbemyndigelse kunde henlægges nogen Del af Arealet til Kunstakademiet, ansaa Finansministeriet det for utvivlsomt, at de Bestemmelser i den mellem Kultusministeriet og Finansministeriet afsluttede Overenskomst, der stode i Strid hermed, maatte betragtes som traadte ud af Kraft, hvorimod der formentlig ikke kunde være noget til Hinder for, at de øvrige Bestemmelser i Overenskomsten, hvoriblandt navnlig Vilkaarene for Afgivelsen til Universitetet af Grunden til den nye botaniske Have og Observatoriet, for saa vidt de endnu kunde finde Anvendelse, efter at Arealet for længst var overtaget af Universitetet, betragtedes som fremdeles gjældende, og Finansministeriet var derfor beredt til i Overensstemmelse hermed at udfærdige et Overdragelsesdokument til Universitetet paa de vedkommende Grundstykker. Hvad derimod angik den fornødne Berigtigelse af Statens Adkomst til den gamle botaniske Haves Grund, ansaa Finansministeriet, i Betragtning af, at Universitetet var en Statsanstalt under Regeringens Overbestyrelse og undergivet Rigsdagens Bevillingsmyndighed, samt efter at det ved Lov var bestemt, at Havens Grund skulde sælges til Fordel for Statskassen, Udfærdigelsen af et formeligt Adkomstdokument paa Grunden for overflødig, idet Statens Adkomst formentlig uden Vanskelighed vilde kunne berigtiges ved den af Kultusministeriet allerede foranstaltede Tinglæsning af Ejendomsdommen af 12. Jan. 1874, naar denne blev endelig expederet ved Kultusministeriets Foranstaltning, hvortil Finansministeriet forventede, at Kultusministeriet efter nærmere Overvejelse vilde være villigt. Efter at Kultusministeriet var gaaet ind paa, at Dommen læstes som Adkomst for Statskassen, kunde der næppe være noget at erindre mod, at der til Stadskonduktoren blev rettet en Begjæring om, at Statskassen indtegnedes som Ejer af Grunden, eftersom der dog selvfølgelig ikke vilde kunne blive Tale om at afhænde nogen Del af samme, forinden den af Kultusministeriet var afgivet til Finansministeriet. Sluttelig bemærkede Finansministeriet, at det intet havde at erindre mod den af Kvæstor foretagne Værdiberegning, hvorefter Grunden var ansat til en Værdi af 1,200,000 Kr., ligesom det heller ikke, naar Kultusministeriet gik ind paa, at Sagen ordnedes som oven for foreslaet, vilde modsætte sig, at Gebyret, som af Kvæstor foreslaet, blev udredet af Statskassen.

I Skrivelse af 23. Sept. s. A. erindrede Kultusministeriet om, at Udgangspunktet for Byttet mellem Universitetet og Statskassen i den her foreliggende Henseende var L. 6. Juli 1870 § 4, hvor det blev bestemt, at et Areal af indtil 21 Tdr. Land kunde afstaaes til Universitetet til Anlæg af en botanisk Have og et astronomisk Observatorium, „mod at Universitetet giver Vederlag

i den nu værende botaniske Haves Grund til Staten. Den af Universitetet saaledes erhvervede Grund maa ikke benyttes i de anførte eller andre videnskabelige Ojemed“. Ordene „Vederlag i“ betegne tydelig nok, at der ikke nødvendigvis skulde byttes lige, og den videre Udførelse maatte derfor blive Regeringens Sag, efter moden og retfærdig Overvejelse af de ombyttede Arealers Værdier. Krigsministeriet solgte, som bekendt, Fæstningsarealet til 14,000 Kr. pr. Td. Land med Ret til at bebygge det. De 21 Tdr. Land overdroges Universitetet uden Ret til egentlig Bebyggelse. Ved Vurderingen af disse 21 Tdr. Land maatte man da tage Hensyn til den forudsatte Værdi af nys nævnte Ret, og man maatte, som det kunde synes, have den fornødne Vejledning i denne Henseende ved at sammenholde Købesummen 14,000 Kr. pr. Tdr. Land med det Vederlag, der krævedes af de private Grundejere paa Fæstningsterrænet for Byggefrihed paa deres Ejendomme, saaledes at Forskjellen blev Grundens Værdi til den Anvendelse, Universitetet gjorde deraf. Men det Resultat, hvortil man ad denne Vej kom, var saa mærkeligt, at Kultusministeriet ikke vovede at tyde dets Mening. Klart var det imidlertid, at man havde tillagt Bebyggelsesretten en meget stor Værdi, og at derfor 294,000 Kr. ($21 \times 14,000$ Kr.) var meget langt over, hvad man i 1867 tænkte sig som en rimelig Pris for de 21 Tdr. Land uden Ret til Bebyggelse. Hvorledes man nu imidlertid gjorde dette besynderlige Regnestykke op, saa maatte det dog formentlig være klart, at de 21 Tdr. Land, der overdroges Universitetet uden Byggeret, ikke kunde sættes højere end til den Pris, for hvilken man solgte lignende Arealer til Kommunen med Byggeret, eller til 294,000 Kr. Men de c. $4\frac{1}{6}$ Td. Land, Universitetet afgav, havde rimeligvis en Værdi af omtrent 30 Kr. pr. □ Al. Byggegrund; efter Fradrag af, hvad der medgik til Gader, vilde den sandsynlige Værdi derfor ikke blive under $1\frac{1}{3}$ Mill. Kr., eller c. 1 Mill. Kr. større end Værdien af de 21 Tdr. Land, endogsaa med Ret til Bebyggelse. Naar da den kgl. Resol. 2. April 1870, der var givet som et nødvendigt Supplement til L. 6. Juli 1867, havde tillagt Universitetet $\frac{1}{3}$ af Salgsprisen for det oft nævnte Areal af $4\frac{1}{3}$ Td. Land, maatte det være klart, at det ikke var Statskassen, der herved var gaaet for nær.

Forhandlingerne mellem Universitetet og Statskassen vare helt igjennem førte saaledes, at Resultatet havde Karakteren af en kontraktmæssig Overenskomst. Anmærkningen i Finansloven f. 1872—73 § 10 fik derved Karakteren af et ensidigt Brud paa en Kontrakt, og dannede et Sidestykke til, hvad der ligeledes ved Finansloven var foretaget med Hensyn til Dækningen af Udgifterne ved den nye botaniske Haves Anlæg, idet nemlig disse, efter at det klart og utvetydigt var besluttet, at de skulde dækkes af Kommunitetet, ved et ensidigt Magtsprog overførtes til Universitetets Budget. Det var imidlertid noksom bekendt, at den da værende Minister kun fandt sig heri, fordi begge Posteringer efter den Motivering de fik under Folketingets Forhandlinger, fremtraadte som noget midlertidigt, hvorefter endelig Opgjørelse forbeholdtes. At dette ogsaa havde været Tilfældet ved Anmærkningen i § 10, fremgik af Folketingstid. f. 1871—72 Sp. 4694. Kultusministeriet følte sig fuldt forvisset om, at Finansministeriet ikke vilde støtte Misbrug af Finansloven til Brud paa kontraktmæssige Overenskomster, og at det var vel bekendt med, hvorledes Højesteret betragtede Forsøg paa gennem Finansloven at forandre bestaaende Love, jfr. saaledes Højesteretsdom af 14. Decbr. 1871. Naar Finansministeriet derfor i sin Skrivelse af 9. Avg. med Hensyn til

Berigtigelsen af Statens Adkomst til den gamle botaniske Haves Grund bemærkede, at det i Betragtning af, at Universitetet var en Statsanstalt under Regeringens Overbestyrelse og undergivet „Rigsdagens Bevillingsmyndighed“, samt efter at det var bestemt ved Lov, at Havens Grund skulde sælges til Fordel for Statskassen, maatte anse Udfærdigelsen af et formeligt Adkomstdokument paa Grunden for overflødig, mindede Kultusministeriet om, at Universitetet dog endnu var under Overbestyrelse af samme, at Ministeriet ikke kjendte noget, der hed Rigsdagens Bevillingsmyndighed, og at Bestemmelsen ved „Lov“ om Havens Salg her betød Bestemmelse ved Finansloven i bestemt Strid med en kgl. Resolution, der var givet i Kraft af en bestaaende Lov. Ministeriet udtalte dernæst tillidsfuldt den Forventning, at Finansministeriet langt fra at støtte Bestræbelser, der aabenbart gik ud paa, uden at være nøje regnende i Henseende til Valget af Midlerne, eller, som Finansministeriet selv udtrykte sig, ved at „omstøde“ afsluttede Overenskomster at betage vort Universitet dets Stilling som selvstændigt Institut, vilde forene sine Bestræbelser med Kultusministeriets for at gjenvinde for Universitetet den Stilling, i hvilken vore Fædre havde overleveret os samme.

Kultusministeriet bemærkede sluttelig, at det under de for Haanden værende Forhold ikke saa sig i Stand til at medvirke til, at Statskassen indtegnedes som Ejer af den gamle botaniske Haves Grund, og forbeholdt sig nærmere Beslutning med Hensyn til de tilbage værende Grundes Overlevering til Finansministeriet.

Sidst nævnte Ministerium fastholdt i Skrivelse af 17. Novbr., at der ikke uden Rigsdagens Samtykke kunde overføres nogen Del af Udbyttet ved Salget af den gamle botaniske Have fra Statskassen til Universitetets Kasse. Da det imidlertid med Sikkerhed kunde forudses, at Salgssummen for den gamle botaniske Have, efter Fradrag af alle Udgifter til Gadeanlæg m. v., langt vilde overstige den Værdi, som man ved Emanationen af L. 6. Juli 1867 paaregnede for bemeldte Grund, kunde Ministeriet ikke andet end finde det billigt, at en Del af Nettoudbyttet ved endelig Opgjørelse tilflød Universitetet, og det vilde derfor være villigt til, naar Kultusministeriet maatte ønske det, at yde sin Medhjælp til, at dette kunde ske. I det Finansministeriet i øvrigt henviste til, hvad det med Hensyn til Sagens endelige Ordning havde foreslaaet i Skrivelse af 9. Avg., begjærede det Meddelelse om, hvorvidt Kultusministeriet nu maatte være villigt til at medvirke til, at Statskassen blev indtegnet som Ejer af den gamle botaniske Haves Grund.

Dette Forslag modtog Kultusministeriet ved Skrivelse af 24. Novbr. Der stod nu kun tilbage, bemærkede det, at forenes om et Forslag paa det af Finansministeriet angivne Grundlag, der kunde give Universitetet Udsigt til efter Realisationen med den lovgivende Magts Samtykke at erholde Andel i Salgsudbyttet af Grundene. Dette vilde formentlig lettest kunne ske, naar det ved en Postering i Statsregnskabet holdtes aabent, at eventuelt en Opgjørelse med Universitetet skulde finde Sted. Efterhaanden som Grundene solgtes, vilde ventelig i Statsregnskabet under Aktiverne blive gjort Rede for, hvad der dels kontant, dels i Prioriteter var indkommet ved Realisationen, og hvad Nettoudbyttet derefter havde været. Naar dette opførtes, kunde der tilføjes, f. Ex. i en Note, at der efter den endelige Realisation forbeholdtes en Afgjørelse af, hvad der maatte blive at tillægge Universitetet. Derved vilde Sagen være holdt aabent, og under gun-

stigere Forhold end de for Øjeblikket tilstede værende, kunde der muligvis blive ydet Universitetet Retfærdighed. Under disse Omstændigheder erklærede Kultusministeriet sig villigt til at medvirke til, at Statskassen blev indtegnet som Ejer af den gamle botaniske Haves Grund. Endelig meddelte Kultusministeriet, at da der nu var sluttet Kontrakt om Opførelsen af en Museumsbygning i den nye botaniske Have, hvilken skulde være færdig til at tages i Brug til Efteraaret 1876, vilde det være muligt i Løbet af den derefter følgende Vinter at fraflytte Bygningen i den gamle Have og derefter overgive det hele til Finansministeriet. Som bekjendt, var det Hensynet til, at der maatte haves Planter til Forelæsninger og videnskabelige Undersøgelser, der hidtil havde bevirket, at en større Del af Haven var bevaret for sin hidtidige Bestemmelse. Skulde det imidlertid anses for ønskeligt, at Haven af Hensyn til det forestaaende Salg allerede afgaves til Foraaret 1876, vilde Kultusministeriet være villigt til at lade sætte under Overvejelse, om de videnskabelige Krav ikke for Sommeren 1876 kunde ske Fyldest ved Tilførsel fra den nye Have.

Efter at Pantekontoret atter havde begjært Værdien af den forrige botaniske Haves Grund Matr. Nr. 272 og 375 opgivet og Tinglæsningsgebyret efter Sp. R.'s § 65 indbetalt for den d. 1. Juni 1874 tinglæste Ejendomsdom indbetalt, jfr. foran S. 474, gjorde Kvæstor under 23. Avg. 1876 Anmeldelse herom til Ministeriet.

Ved under 31. Avg. at tilstille Finansministeriet denne Skrivelse, anmodede Kultusministeriet, under Henvisning til den med bemeldte Ministerium desangaaende førte Brevvexling, navnlig Kultusministeriets Skrivelse af 9. Novbr. 1874 og Finansministeriets Skrivelse af 9. Avg. 1875, sidst nævnte Ministerium om at drage Omsorg for den oven omtalte Værdiopgivelse og Indbetalingen af det nævnte Gebyr. Ved Skrivelse af 25. Sept. tilskrev Finansministeriet, at det havde meddelt 1. Brevskriverkontor, at Værdien af den forrige botaniske Haves Grund Matr. Nr. 272 og 375 maatte ansættes til 1,200,000 Kr., og at bemeldte Kontor derefter havde meddelt Finansministeriet, at Gebyret for Tinglæsningen af Ejendomsdommen paa den nævnte Grund udgjorde 602 Kr. 55 Ø., hvilket Beløb Finansministeriet havde bemyndiget Finanshovedkassen til at udbetale Pantekontoret.

b. Afleveringen af den gamle Haves Terræn.

Den gamle botaniske Haves Terræn afleveredes, efterhaanden som Overflytningen til den nye Have paa Glaciet foregik, til Finansministeriet. I Følge en Forespørgsel fra bemeldte Ministerium svarede Kultusministeriet under 15. Juli 1874, at ingen Del af den gamle botaniske Haves Grund kunde ventes afgivet til Finansministeriet, førend Haven helt blev fraflyttet, hvilket ikke kunde ske før ved Udgangen af Finansaaret 1875—76. I Henhold hertil forespurgte Finansministeriet under 15. Juni 1875, om hele Haven vilde blive afgivet under et, og til hvilket Tidspunkt Afgivelsen vilde finde Sted, og Kultusministeriet begjærede i den Anledning en Erklæring fra den konstituerede Direktør for den botaniske Have.

I en Erklæring af 11. Juli 1875 udtalte Prof. Lange, at saa længe det endnu var uafgjort, hvor længe det alt i flere Aar bestaaende uheldige Forhold skulde vedvare, at Forelæsningsسالene og det hele Studieapparat var beliggende i lang Afstand fra den nye Have, hvor Hovedbeholdningen af Planterne fandtes, maatte det være Bestyrelsens Pligt at søge det størst mulige Antal Frilandsplanter

bevarede til Brug for den botaniske Undervisning. Lærerne maatte nemlig kunne forefinde paa selve Forelæsningsstedet de vigtigste til Forelæsninger og Øvelser brugte Planter, idet det ikke alene var saare ubekvemt stadig at hente fra den nye Have alt, hvad der skulde bruges til Forelæsningerne, men ogsaa fordi det jævnligen hændte, at der under eller efter Forelæsningerne havdes Brug for en eller anden levende Plante, som da maatte være saa nær ved Haanden, at den øjeblikkelig kunde skaffes til Veje. Det var fremdeles naturligt, at de studerende fortrinsvis benyttede Tiden før eller efter Forelæsningsstimerne til Studiet af Planterne paa Stedet; af denne Grund var det særlig vigtigt at bevare Lægeplanternes Afdeling i den ældre Have som det Parti af Haven, der især benyttedes af de studerende. Men hertil kom endnu, at en stor Del Arter, til Dels af Lægeplanter, men især af Træer, ikke vare naaede saa vidt i deres Udvikling i den nye Have, at de endnu kunde afgive tilstrækkelig oplysende Materiale til Forelæsninger og Selvstudium, og enhver yderligere Reduktion af den ældre Haves Areal vilde derfor være et føleligt Savn baade for Lærere og studerende. Medens Havens Bestyrelse altsaa paa den ene Side i Undervisningens og Studiets Interesse helst maatte ønske at beholde hele den endnu levnedede Del af den ældre Have, indtil Flytningen af Forelæsningsalene o. s. v. havde fundet Sted, eller i alt Fald indtil det Tidspunkt, da det bestemt kunde vides, naar Flytningen kunde iværksættes, saa maatte det paa den anden Side erkjendes som en Pligt at imødekomme Finansministeriets Ønske i saa vid Udstrækning, som det efter Omstændighederne var muligt.

Prof. Lange angav derefter, hvad der vilde kunne afstaaes (i Efteraaret 1875), og hvad man maatte ønske foreløbig at beholde. Det sidste var Havens Lægeplantekarver, om hvilket han bemærkede, at det forhaabentlig vilde kunne afstaaes i Efteraaret 1876, saafremt de fornødne Midler til Museumsbygningens Opførelse da maatte være bevilgede. Med Hensyn til det Terræn, der skulde afstaaes, foreslog han, at der til Afstaaelsen knyttedes følgende Betingelser:

- 1) Den Jord af det paagjældende Areal, som der maatte være Brug for i den nye Have, tillades det at bortkjøre til denne;
- 2) Træerne paa Stykket søges solgte paa Roden, med Forpligtelse for Kjøberen til at besørge dem borttagne; dog forbeholder den botaniske Have sig Ret til at beholde et Stykke af c. $\frac{1}{2}$ Al.'s Længde af de Træarter, som maatte ønskes opbevarede i Museet. Indtægterne for Trærnes Salg forudsættes at tilfalde Havens Driftsbudget til Dækning af mulige Omkostninger ved Rømningsen og andre ekstraordinære Udgifter;
- 3) Den Hæk, som danner Grænsen mellem det afstaaede Areal og det, der fremdeles beholdes, ønskes bevaret saaledes, at der navnlig fra Finansministeriets Side drages Omsorg for, at den ikke ved Foranstaltningerne til Areallets Bebyggelse lider Skade, f. Ex. ved at den omgives med et Plankeværk.

I Overensstemmelse hermed tilskrev Kultusministeriet under 19. Juli Finansministeriet. Da imidlertid det Areal, der kunde ventes afgivet, kun i mindre Grad berørtes af de paatænkte nye Gadeanlæg, begjærede Finansministeriet under 27. s. M. Kultusministeriets Erklæring om, hvorvidt der var saa megen Udsigt til, at der i Løbet af Finansaaret 1876—77 vilde kunne afgives enten det hele tilbage staaende Areal af den gamle botaniske Have eller i alt Fald en større Del af samme, at der af Hensyn hertil turde være Anledning til paa Budget-

forslaget for det nævnte Finansaar at søge Bevilling til Udredelsen af Bekostningen ved de endnu tilbage staaende Gadeanlæg over Havens Grund. Hertil svarede Kultusministeriet under 7 Avg., at der for Tiden forhandlede om Opførelse af Museumsbygningen i den nye botaniske Have, og at Ministeriet vel nærere Haab om et gunstigt Resultat af disse Forhandlinger, men at denne Bygning dog i heldigste Tilfælde ikke kunde ventes at være opført før Foraaret 1876, og at derfor Overflytningen til den nye Bygning, naar Hensyn toges til den nødvendige Udtørring, næppe kunde ventes tilendebragt før henimod Udgangen af Finansaaret 1876—77.

Under 10. Sept. 1875 tilskrev Finansministeriet Kultusministeriet, at der paa en Staten tilhørende Byggegrund paa Gammelholm, der agtedes bortsolgt i Forening med forskellige Parceller af den Del af botanisk Have, som i Følge Kultusministeriets Skrivelse af 19. Juli vilde blive afgivet til Finansministeriet, var oplagt et betydeligt Kvantum Fyld, der var bestemt til at paaføres de projekterede nye Gader over botanisk Haves Terræn. For at undgaa en gjentagen Flytning af dette Kvantum Fyld, ønskede Finansministeriet, at Fylden strax maatte kunne henføres til den Del af botanisk Haves Grund, der var bestemt til at udlægges til Gade, og det begjærede derfor en Udtalelse fra Kultusministeriet, om der ikke fra den botaniske Haves Side maatte kunne indrømmes, at den tilstede værende Fyld henførtes paa et nærmere betegnet, til Gadeareal bestemt Sted. Finansministeriet henstillede derhos til Kultusministeriet, om ikke botanisk Have maatte kunne overlade Finansministeriet tvende Lokaler til Kontorlokaler for Opsynet paa Gammelholm i en af de Bygninger, som vare underlagte Bestyrelsen for bemeldte Have. Kultusministeriet indhentede en Erklæring herover fra den konstituerede Direkteur for den botaniske Have; men da denne erklærede, at en Afgivelse af det omhandlede Areal vilde gribe forstyrrende ind i de studerendes Benyttelse af Haven, tilskrev Kultusministeriet under 5. Oktbr. Finansministeriet, at det beklagede ikke at kunne imødekomme dets Ønske i saa Henseende, hvorimod der intet vilde være til Hinder for at afgive Plads til det ommeldte Kontorlokale.

Under 15. Marts 1876 forespurgte Kultusministeriet, om Finansministeriet ønskede, at den resterende Del af den gamle botaniske Haves Grund med Undtagelse af Bygningerne skulde fraflyttes allerede i Foraaret 1876, for at de i den Anledning fornødne Foranstaltninger i saa Fald strax kunde blive truffne. Finansministeriet modtog i Skrivelse af 31. s. M. med stor Paaskjønnelse dette Tilbud, der vilde gjøre det muligt i et forholdsvis kort Tidsrum at træffe den endelige Disposition over hele den gamle botaniske Haves Terræn, hvorved atter Tidspunktet for en saadan mulig Opgjørelse mellem Statskassen og Universitetet vedrørende Nettoudbyttet ved Salget af Haven, som var omtalt i Finansministeriets Skrivelse af 17. Novbr. 1875, jfr. foran S. 478 vilde blive fremskyndet. Finansministeriet angav derefter, hvilke ubebyggede Arealer det maatte ønske at modtage. For at imidlertid Hejbergsgade kunde blive ført helt igjennem til Nyhavn —, hvad der utvivlsomt vilde give Udsigt til langt fordelagtigere Afhændelse af de omliggende Byggegrunde —, vilde det være nødvendigt at borttage den østligste Del af Havens Hovedbygning ved Nyhavn, og i Betragtning af Sagens Vigtighed anmodede Finansministeriet derfor Kultusministeriet om at tage under Overvejelse,

om det ikke, uden at tilsidesætte nogen væsentligere, til Haven knyttet Interesse, ogsaa i dette Punkt kunde imødekomme dets Ønske.

Kultusministeriet anmodede den konstituerede Direktør for den botaniske Have om at træffe de fornødne Foranstaltninger til Afgivelsen af de ubebyggede Arealer, og begjærede hans Erklæring om, hvorvidt det vilde være muligt at borttage den østligste Del af Hovedbygningen ved Nyhavn. I Skrivelse af 12. Apr. erklærede Prof. Lange, at der intet vilde være til Hinder for at aflevere den omhandlede Del af Hovedbygningen d. 1. Maj, hvorom Kultusministeriet satte Finansministeriet i Kundskab. Med Hensyn til de ubebyggede Arealer gjorde han imidlertid opmærksom paa:

1. at en Ledning af glacerede Rør muligvis vilde kunne bruges i den nye Have, til Afløbsrør fra den nye Museumsbygning, og at disse altsaa maatte ønskes stillede til Bygningsinspektørens Disposition;
2. at der paa den Grund, der skulde afstaas, fandtes tvende Skure, som han foreslog solgte underhaanden til Indtægt for Haven;
3. at der ligeledes fandtes en lille Sten med Indskrift, forfattet af afdøde Prof. Abildgaard, hvilken Sten han foreslog afgivet til Kunstakademiet;
4. at der fra Afleveringen ønskedes undtaget en smal Strimmel langs Nyhavns Pakhuse, hvor der henstod en Del sjældne Espaliertræer, som maatte ønskes fældede paa en Tid, da deres Stammer kunde være tjenlige til Opbevaring i Museet, altsaa ikke før Efteraaret 1876, samt ligeledes et smalt Areal nærmest omkring de tvende Bygninger (Portnerboligen og Museumsbygningen), for saa vidt det var fornødent for at sikre Adgangen til Museumsbygningen. At Museumsbygningen blev staaende, indtil Indflytning kunde ske i den nye Museumsbygning Lokaler, turde vel anses for en Forudsætning; men Portnerboligen maatte ønskes bevaret lige saa længe, for at der kunde bo en Mand paa Stedet, som kunde have Tilsyn med Lokalerne.
5. Endelig anbefalede han, at en Aflevering af Hovedbygningen mod Nyhavn tillige med det ud for samme beliggende Areal mellem Hejbergsgade og Charlottenborg udsattes, indtil Indflytningen af samtlige Samlinger til det nye Museum havde fundet Sted. At denne Indflytning ikke burde ske, førend de nye Lokaler vare fuldstændig udtørrede, var en Selvfølge, og skjønt det ikke sikkert kunde vides, naar dette Tidspunkt vilde indtræffe, antog han dog, at en fuldstændig Bortflytning af Samlingerne fra de ældre Lokaler ikke turde paaregnes før Eftersommeren 1877. Det tilstødende Areal, hvis Afstaaelse formentlig ikke havde øjeblikkelig Interesse for Finansministeriet, var det derimod saare vigtigt for Haven at kunne beholde til Disposition saa længe som muligt, idet her fandtes mange store og sjældne Træer, der jævnlig benyttedes til Studium og Undervisning, men af hvilke der i den nye Have kun fandtes unge og indtil videre ikke brugbare Exemplarer. Under Forudsætning af, at dette Areal indhegnedes med et let Plankeværk og at Afleveringen af denne sidste Del af den ældre Haves Areal tillige med Bygningerne foreløbig ansattes til Efteraaret 1877, vilde derved opnaas den Fordel, at det der værende Materiale endnu kunde benyttes i tvende Somre, og de paa Arealet voxende Træer vilde da kunne fældes paa en til deres Opbevaring tjenlig Aarstid.

De under Nr. 1—4 nævnte Indstillingspunkter bifaldt Ministeriet under 28. Apr. s. A.

c. Berigtigelse af Universitetets Adkomst til den nye Have.

Da der blev Spørgsmaal om Overdragelse fra Staten til Universitetet af den nye botaniske Have, opstod der Vanskeligheder, idet Staten ikke havde nogen tinglæst Adkomst paa Fæstningsterrænet om Kjøbenhavn, hvoraf den botaniske Have udgjorde en Del. En Adkomstberigtigelse for dette Terræn blev derfor nødvendig, og Finansministeriet var ogsaa betænkt paa, saaledes som det over for Kommunen og Universitetet var forpligtet til, at erhverve Ejendomsdom paa hele det nedlagte, til de nævnte Institutioner afstaaede Areal af Fæstningsterrænet mellem Østerbrogade og Kallebodstrand, for derefter at udfærdige mangelfrie Skjøder paa de Grundstykker, som af Terrænet skulde overdrages dem af Staten. Kjøbenhavns Magistrat henlede imidlertid Finansministeriets Opmærksomhed paa den Vidtløftighed, som en saadan Fremgangsmaade vilde medføre paa Grund af nogle mellem Kommunen og Universitetet senere afsluttede Magelæg*), og saa vel af Hensyn hertil, som fordi der heller ikke havdes nogen tinglæst Adkomst paa de til Fæstningsterrænet grænsende, Kommunen oprindeligt tilhørende Grunde, foreslog den, at det overlodes til Kommunen og Universitetet selv at erhverve Ejendomsdom paa de Arealer, der efter de foretagne Transaktioner nu skulde blive deres Ejendom. Efter at Finansministeriet herover havde inhentet Kammeradvokatens Betænkning, tilskrev det under 16. Juni 1875 Kultusministeriet, at det ogsaa forekom det at være den til Sagens hurtige Fremme heldigste Ordning, at henholdsvis Kommunen og Universitetet selv erhvervede den fornødne Ejendomsdom. Derimod nærede Finansministeriet overvejende Betænkelse ved at følge Magistraten, for saa vidt dennes Forslag gik ud paa, at Ejendomsdommen skulde søges i Henhold til de foretagne Overdragelsesakter, uden at nogen egentlig Skjødning af de overdragne Arealer fandt Sted. Skjønt det vel var muligt, at Justitsministeriet ikke vilde nægte den fornødne Bevilling til Ejendoms Domstævningen, naar denne søgtes med Finansministeriets Samtykke, uagtet Kommunen og Universitetet endnu ikke formelt havde faaet Ejendomsraadigheden over Statens tidligere Grund, syntes man dog paa en mere korrekt Maade end efter Magistratens Forslag at kunne opnaa de ved samme tilsigtede Fordele, nemlig ved at Finansministeriet strax forinden Ejendomsdommen tilskjødede henholdsvis Kommunen og Universitetet de Arealer, der af Statens tidligere Grund skulde blive deres Ejendom, og ved at Ejendomsdommen derefter søgtes af de nævnte Institutioner paa Skjødernes Areal i Forbindelse med de andre dem tilhørende Grundstykker, for hvis Vedkommende en Adkomstberigtigelse ved Ejendomsdom maatte anses nødvendig eller hensigtsmæssig. Naar de af Finansministeriet udfærdigede Skjøder ikke bragtes til Tinglæsning, men Berigtigelsen for Pantebøgerne udsattes, indtil Ejendomsdom var erhvervet, vilde der formentlig ikke kunne opstaa nogen Vanskelighed ved en saadan Ordning af Sagen. Finansministeriet begjærede derfor Kultusministeriets Erklæring om, hvorvidt det vilde være villigt til, som af Magistraten foreslaaet, at lade Universitetet selv erhverve Ejendomsdom paa de

*) Univ. Aarb. 1873—75 S. 121—22.

til den nye botaniske Have henlagte Arealer, mod at Statskassen refunderede Universitetet Udgifterne ved Ejendomsdommens Erhvervelse og den senere Tinglæsning i Forhold til Værdien af det Areal, der overgik fra Staten til Universitetet. Hvis Kultusministeriet vilde indvilge heri, vilde Finansministeriet foranledige, at der blev givet Maalebrevene paa den nye botaniske Haves Grund, Matr. Nr. 48 og 49 i Nørrevold Kvarter, Paategninger om, at de ved Magelæg med Kommunen til sidst nævnte aftraaede Grundstykker udskilledes fra Grundene, hvorefter Finansministeriet vilde udfærdige Skjøde til Universitetet paa de derefter tilbage blivende Dele af Matr. Nr. 48 og 49. Ved dette Skjøde, samt ved det Magelægsskjøde, der af Magistraten maatte være givet Universitetet paa Grundene Matr. Nr. 34 og 35 i Nørrevold Kvarter og paa det fra Sølgadetorvet ud for Matr. Nr. 49 afstaaede Gadeareal og under Paaberaabelse henholdsvis af Statens og Kommunens Hævdsbesiddelse af de nævnte Matrikelnummere og den i sin Tid foretagne Expropriation af Gadearealet, vilde Universitetet da være sat i Stand til at erhverve Ejendomsdom paa hele den nye botaniske Haves Terræn. De fra Matr. Nr. 48 og 49 udskilte Grundstykker vare paatænkte henlagte til Maalebrevet over den til Kommunen afhændede Del af Fæstningsterrænet, og i Henhold til den Transport af Universitetets Ret til at erholde Skjøde paa disse Arealer, der af samme maatte være givet Kommunen, direkte tilskjødede denne af Finansministeriet i Forbindelse med det øvrige Fæstningsterræn. Med Hensyn til det fra Sølgadetorvet indtagne Gadeareal tilføjede Finansministeriet endnu, at det havde forudsat, at en Optagelse af dette Areal under den Ejendomsdom, som Universitetet, som foreslaaet, skulde erhverve, vilde findes hensigtsmæssig, da det kom til at danne en integrerende Del af den nye botaniske Have, men at det i øvrigt ikke vilde være nødvendigt at lade Ejendomsdommen omfatte det, da en Tinglæsning af den i sin Tid foretagne Expropriations Forretning, vedkommende dette Areal, i Forbindelse med Tinglæsningen af den d. 2. Juli 1870 foretagne Overleverings Forretning til Kommunen af de exproprierede Gadestrækninger formentlig vilde være tilstrækkelig til Adkomstens Berigtigelse for samme.

Efter Kultusministeriets Opfordring udtalte Kvæstor sig herom i Skrivelse af 24. Juli. Han bemærkede heri, at naar Ejendomsdommen kom til at indbefatte det hele Areal, hvoraf Universitetet retlig og faktisk var i Besiddelse, nemlig Kommunens forrige, nu til Haven indtagne Triangler Matr. Nr. 34 og 35, den øvrige Havestrækning Matr. Nr. 48 og det uden for samme ved Farimagsvejen og det nye Sølgadetorv beliggende Jordstykke af Matr. Nr. 49 paa 20000 □ Al., vilde dette utvivlsomt være baade den hurtigste og nemmeste Maade; thi Universitetets Adkomst vilde ved Dommens Tinglæsning da være fuldstændig berigtiget. Da Magistraten derhos foreslog samtidig at ville tage Ejendomsdom paa hele Kommunens Areal, derunder indbefattet, hvad der ved Magelæg var erholdt af Universitetet, vilde Frem- og Tilbageskjødninger eller Mageskiftebreve med Kommunen derved bortfalde. Naar Finansministeriet imidlertid ytrede, at der forud for Ejendomsdommens Erhvervelse burde gaa en Skjødning fra Staten til Universitetet, hvilken dog ikke skulde tinglæses og altsaa ikke vilde være nogen gyldig Adkomst, kunde der formentlig næppe tillægges denne Akt nogen retlig Betydning, under Forudsætning af, at Justitsministeriet, hvad der vel turde antages, ikke vilde fordre samme som en Betingelse for at meddele Bevillingen til at udtage Stævning til Ejendomsdommen. Den i Henhold til L.

6. Juli 1867 trufne Ordning og Fordeling af de paagjældende Arealer til de offentlige Myndigheder: Staten, Universitetet og Kommunen, maatte i og for sig anses for i alle Maader retsgyldig og retsbindende, ikke blot mellem disse offentlige Myndigheder selv, men ogsaa over for Tredjemand. Hvad der endnu manglede, var blot en formel Berigtigelse til Skjøde- og Pantebogen, hvad jo navnlig havde Betydning ved Afhændelser til Tredjemand, og en saadan Berigtigelse kunde foregaa paa den foran nævnte Maade, blot ved Ejendomsdommens Tinglæsning. En samtidig Læsning af forud udstedte Skjøder og Mageskiftebreve kunde maaske endog afstedkomme Forvirring, og vilde derhos paaføre Universitetet forøgede Udgifter. I § 10 af Betingelserne for Magelæget af den forrige botaniske Haves Grund paa Gammelholm og det i L. 6. Juli 1867 § 4 ommeldte Areal af Fæstningsterrænet var det nemlig bestemt*), at alle Udgifter og Gebyrer ved dette Magelægs Berigtigelse skulde udredes henholdsvis af Finansministeriet og Universitetet, eftersom de tilfød Statskassen eller Kommunen. For Statskassens Vedkommende havde den dobbelte Adkomstberigtigelse ingen Indflydelse, eftersom Udgiften til Stempelpapir, Afgifter og Gebyrer igjen vendte tilbage til Kassen; men Universitetet vilde efter al Sandsynlighed komme til at udrede betydelig forøgede Afgifter til Kommunen, navnlig den Staden Københavns Kasse ved Plan 1. Juli 1799 § 171 tillagte $\frac{1}{4}$ pCt. Afgift. Ogsaa med Hensyn hertil vilde det være ønskeligst at undgaa baade Skjøder, Transporter og Mageskiftebreve; men derimod vilde det være nødvendigt, at der blev udfærdiget behørigte Deklarationer, saa vel mellem Staten og Universitetet, som mellem dette og Kommunen, angaaende forskellige mellem disse Myndigheder fastsatte Punkter, hvorimellem den i de oven nævnte Betingelser under Nr. 7 ommeldte Post, hvorefter der tilkom Universitetet en Tredjedel af den ved den forrige botaniske Haves Realisation fremkommende Nettoindtægt. Disse Deklarationer vilde da være at tinglæse samtidig med Tinglæsningen af Ejendomsdommen.

I Overensstemmelse med denne Erklæring tilskrev Kultusministeriet under 9. Avg. Finansministeriet. Sidst nævnte Ministerium begjærede derefter en Erklæring fra Justitsministeriet om, hvorvidt det var tilbøjeligt til, uden at nogen Tilskjødning fra Staten havde fundet Sted, at meddele henholdsvis Kommunen og Universitetet Bevilling til at udtage Stævning til Ejendomsdoms Erhvervelse paa de Arealer af Fæstningsterrænet, der skulde blive deres Ejendom, naar Begjæring derom blev fremsat af Københavns Magistrat og Kultusministeriet, bilagt med en Erklæring fra Finansministeriet om, at der fra sammes Side ikke fandtes noget derimod at erindre. Hertil svarede Justitsministeriet, at det vel ansaa det for fornødent, at der forud for Meddelelsen af Bevillingen til Erhvervelse af Ejendomsdom kom til at foreligge en endelig Udtalelse fra de 3 Myndigheder, Finansministeriet, Magistraten og Universitetet, som konstaterede Resultatet af de mellem dem foregaaede gjensidige Overdragelser, men at det, naar en saadan forelaa, ogsaa ansaa alt fornødent for tilvejebragt og navnlig antog, at den derefter af Kommunen og Universitetet erhvervede Ejendomsdom kunde tinglæses som Adkomst, uden at det nævnte Overdragelsesdokument selvstændig behøvede at tinglæses. Finansministeriet tilskrev derefter Magistraten, at det, uagtet det fremdeles ansaa

*) Univ. Aarb. 1873—75. S. 117.

en forudgaaende Skjødning for at være den korrekteste Fremgangsmaade, dog ikke troede for sit Vedkommende at burde modsætte sig, at Sagen ordnedes uden at nogen Tilskjødning fandt Sted, paa den Maade, at Magistraten og Universitetet, enten i Forening eller hver for sig, erhvervede Ejendomsdom paa de Arealer af Fæstningsterrænet, der nu skulde blive deres Ejendom. Det vilde derfor være villigt til paa nærmere Forlangende at meddele de til Ejendomsdoms Stævningens Erhvervelse fornødne Erklæringer om dets Samtykke i saa Henseende, hvilke Erklæringer vilde kunne slutte sig enten til de udfærdigede Maalebrev, efter at disse vare berigtigede overensstemmende med de stedfundne Magelæg eller til et ved Magistratens Foranstaltning udarbejdet Kort, der omfattede alle de Grundstykker, for hvilke Adkomsten vilde være at berigtige.

Idet Finansministeriet under 27. Jan. 1876 meddelte Kultusministeriet Underretning om disse Forhandlinger, tilføjede det, at det herved var gaaet ud fra, at Kultusministeriet vilde være villigt til, naar den oven nævnte Konstatering af de paagjældende Ejendomsoverdragelser havde fundet Sted, paa Universitetets Vegne — enten særskilt eller i Forbindelse med Magistraten — at fremsætte for Justitsministeriet Begjæring om Bevilling til at udtage Stævning til Ejendomsdom for Universitetet paa det Areal, hvoraf dette alt retlig og faktisk var i Besiddelse. I Skrivelse af 8. Febr. erklærede Kultusministeriet sig beredt hertil.

Under 30. Decbr. 1876 tilstillede Magistraten Kultusministeriet et Andragende til Justitsministeriet om Bevilling til at søge Ejendomsdom paa forskellige, nærmere betegnede Arealer paa det forhen værende Fæstningsterræn, idet den anmodede Ministeriet om at paategne Andragendet en Erklæring om, at Universitetet tiltraadte Andragendet. Efter at Ministeriet havde opfordret Kvæstor til at ytre sig herom, udtalte denne under 20. Jan. 1877, at der formentlig intet vilde være til Hinder for, at Ministeriet gav Andragendet den forlangte Paategning. Han henlede imidlertid tillige Ministeriets Opmærksomhed paa Ønskeligheden af, at Universitetet samtidig med Kommunen kunde erhverve Ejendomsdom paa det hele Areal, dels af det forrige Fæstningsterræn og dels af Kommunens derved beliggende Grundstykker, hvoraf Universitetet faktisk og retlig var i Besiddelse, nemlig Kommunens forrige, nu til botanisk Have indtagne Triangler Matr. Nr. 34 og 35, hele det øvrige til Haven og astronomisk Observatorium henhørende Grundstykke, der samlet havde Matr. Nr. 48 og endelig det Jordstykke paa 20000 □ Al., tidligere Matr. Nr. 49, nu Matr. Nr. 159, alt i Nørrevold Kvarter, som var beliggende mellem Haven, Farimagsgade og det nye Sølgadatorv. I øvrigt henholdt han sig ganske til sin foran omtalte Erklæring af 24. Juli 1875, hvoraf fremgik, at Finansministeriet den Gang ønskede, hvad der utvivlsomt ogsaa var den simpleste og naturligste Maade at berigtige Adkomsten paa, at Universitetet, i Stedet for som tidligere paatænkt Staten, selv erhvervede Ejendomsdom paa de omhandlede Arealer, mod at Statskassen refunderede Universitetet Udgifterne ved Erhvervelsen og Tinglæsningen af denne Dom. Naar Sagen ikke allerede paa denne Maade var blevet berigtiget, var Grunden dertil formentlig den, at Finansministeriet holdt paa, at der forud for Ejendomsdommens Erhvervelse burde gaa en utinglæst Skjødning fra Staten til Universitetet, og konsekvent altsaa ogsaa en Frem- og Tilbageskjødning mellem Kjøbenhavns Kommune og Universitetet med Hensyn til de stedfundne forskellige Magelæg mellem disse; men

efter hvad der var udtalt i Magistratens Andragende maatte det antages, at Ministeriet nu i Skrivelse af 15. Jan. 1876 havde opgivet denne Form, og at der saaledes ingen Hindringer var tilstede for at faa denne gamle Sag fra Haanden, forudsat at Justitsministeriet, hvad der vel turde antages, vilde meddele de hertil fornødne Bevillinger. I Henhold hertil indstillede han, at Ministeriet vilde indgive et Andragende til Justitsministeriet om Bevilling til at erhverve Ejendomsdom paa de omhandlede, Universitetet tilhørende Arealer og fri Sagførelse. Sluttelig tilføjede han, at det vilde være nødvendigt, at der i sin Tid blev udfærdiget og samtidig med Ejendomsdommen tinglæst Deklarationer, saa vel mellem Staten og Universitetet som mellem Universitetet og Kjøbenhavns Kommune, angaaende forskellige mellem disse Myndigheder ved Magelægene stipulerede Punkter, hvoraf det eneste væsentlige var det, der vedkom den i sin Tid indgaaede Overenskomst om, at der tilkom Universitetet $\frac{1}{3}$ af den ved den gamle botaniske Haves Realisation fremkommende Nettoindtægt.

Ministeriet meddelte den begjærede Paategning paa Andragendet under 1. Febr. Ved Skrivelse af 9. Marts anmodede Kultusministeriet Justitsministeriet om at meddele det paa Universitetets Vegne Bevilling til at søge Ejendomsdom paa de Universitetet nu tilhørende Arealer af Fæstningsterrænet, som i Følge de udfærdigede Maalebrevne vare betegnede med Matr. Nr. 159 og 162 i Nørrevold Kvarter. Ved kgl. Resol. af 22. Maj meddeltes der Kultusministeriet den begjærede Bevilling. Det videre om Erhvervelsen af Ejendomsdommen og dennes Tinglæsning vil indeholdes i et følgende Hæfte.

2. Om Regnskabsaflæggelse for de under Universitetskvæsturen hørende Instituter.

Efter at Ministeriet under 30. Juni 1876 havde fastsat Regler til Iagttagelse ved Revisionen af Universitetskvæsturens Regnskaber*), maatte derved den siden 1871 staaende Strid mellem Revisionsdepartementet og Kvæsturen anses for at være endt. Imidlertid har den dog senere givet Anledning til ny Forhandling, idet den efter Departementschef Benzon-Buchwalds Død ansatte Departementschef Blechingberg i Skrivelse af 8. Maj 1877 til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet udtalte sig nærmere om Sagen.

Han havde, bemærkede han, ved Overtagelse af Embedet forefundet en Sag angaaende en mellem Ministeriet og Departementschef Benzon-Buchwald opstaaet Meningsforskjel om, hvorvidt den ved Ministeriets Resolutioner af 10. Marts 1862 og 18. Novbr. 1872 truffne Ordning med Hensyn til forskellige under Universitetskvæsturen sorterende Regnskabs Revision fremdeles var bindende efter denne Revisions Henlæggelse under 1. Revisionsdepartement, og om hans Myndighed til at ordne disse Forhold paa en fra den ved de nævnte Resolutioner fastsatte forskellig Maade. Han kunde ikke dele den af hans Forgænger hævdede Anskuelse af hans Stilling over for Ministeriet, men maatte anse sig forpligtet til at rette sig efter slige Bestemmelser fra samme som de her omhandlede, og han havde derfor ogsaa tillagt Revisor Ordre til ved Revisionen af de paagjældende

*) Med denne Sag maa sammenholdes, hvad der i Lindes Medd. 1857—63 S. 612 ff. samt Univ. Aarb. 1871—73 S. 304—07 og 1875—76 S. 209 ff. er bemærket.

Regnskaber at forholde sig overensstemmende med den af Ministeriet truffne Ordning og at undlade alle Antegnelser, der vare i Strid dermed. Naar han derfor paa ny bragte Sagen paa Bane, var det ikke for at søge nogen Forandring tilvejebragt, men for at fremdrage 2 Punkter, som ikke vare uden Betydning.

Det var ved Ministeriets Resolution af 10. Marts 1862 foreskrevet, at Hovedbøgerne skulde revideres i Kvæsturen, hvorimod Kassebøgerne med Bilag og Afgiftsberegning skulde afgives til Revisionen. Denne Bestemmelse omfattede dels efter Resolutionen, dels efter, hvad der alt tidligere var blevet Praxis, Universitetets, Kommunitetets, Legatfondens, Sorø Akademis og det lærde Skolevæsens Regnskaber. For dette sidstes vedkommende var Forholdet imidlertid allerede for længe siden faktisk forandret, idet Hovedbøgerne for dettes Vedkommende stadig indsendtes, og der stod altsaa kun tilbage de 4 andre Stiftelser. Da nu den Omstændighed, at Revisionen af de nævnte Hovedbøger skulde ske uden for det sædvanlige Forretningslokale, besværliggjorde Arbejdet i en ikke ringe Grad, idet stadig en af det paagjældende Revisionskontors Personale i længere Tid maatte undværes fra Kontoret, og Kontorchefen selv kunde være nødsaget til at forlade dette, naar der var Ting, som han ansaa det for nødvendigt selv at undersøge i Hovedbøgerne, var det af Vigtighed for det vedkommende Revisionskontors øvrige Arbejders tilbørlige Fremme, at det ekstraordinære Forhold, som var etableret med Hensyn til de oft nævnte 4 Stiftelser, ikke blev udvidet til andre, og han udtalte derfor det Haab, at Ministeriet, selv om der fra Kvæsturen maatte fremkomme Anmodning om lignende Foranstaltning med Hensyn til andre, under samme hørende Regnskaber, ikke vilde give et saadant Forlangende Medhold, ligesom han ogsaa antog, at Bestemmelsen om Revision af det lærde Skolevæsens Hovedbøger i Kvæsturen, efter hvad han havde oplyst om det Forhold, som faktisk fandt Sted med Hensyn til samme, maatte betragtes som bortfaldet, hvad der havde saa meget større Betydning, som disse Hovedbøger ikke blot selv skulde revideres, men maatte benyttes ved Revisionen af alle de enkelte Skoleregnskaber.

Det andet Punkt, paa hvilket han henlede Opmærksomheden, var, at saafremt Revisionen skulde have nogen Betydning, vilde det være nødvendigt, at der skaffedes Revisor et Lokale, hvor han ikke blot kunde arbejde uforstyrret, men som ogsaa maatte staa saaledes til hans Raadighed, at han kunde aflukke det, saa at ingen uden hans Vidende og Samtykke havde Adgang til det og hvad der i opbevaredes, saa længe indtil Revisionsarbejdet var tilendebragt. Dette var umuligt, som Forholdet for Tiden var, idet Revisor nu ikke havde andet Sted at arbejde i Kvæsturen end sammes Arkivværelse, hvortil der naturligvis hele Dagen maatte være Adgang for alle Kvæsturens Embedsmænd og Betjente, uden at han havde noget Sted at gjemme Bøger og Papirer; men at dette ikke var foreneligt med en nogenlunde paalidelig Revision, var indlysende.

Endelig berørte han, at naar det ved Resol. af 10. Marts 1862 var bestemt, at Fremlæggelsen til Regnskabet af bekræftede Gjenparter af alle nye Obligationer bortfaldt, hvorimod Obligationerne in originali med tilhørende Taxationsforretninger vilde være at efterse af Revisor hos Kassereren, dog at der til Lettelse for Revisor ved Regnskabet skulde fremlægges en Specifikation over alle de nye Obligationer, som erhvervedes, forstod han Bestemmelsen saaledes, at Revisor maatte være berettiget til at forlange de paa Specifikationen anførte Obligationer m. v. leverede af Kassereren i det ham i Kvæsturen indrømmede Arbejdslokale, da han

kun der kunde gennemse dem uforstyrret. Han gik derhos ud fra, at ogsaa denne Foranstaltning kun gjaldt de oven for nævnte 4 Regnskaber, idet han tilføjede, at de samme Grunde talte mod at udvide den til flere, som oven for vare anførte med Hensyn til Hovedbøgenes Revision i Kvæsturen.

Over denne Skrivelse begjærede Ministeriet en Erklæring af Kvæstor og modtog denne under 9. Avg. s. A., ledsaget af en Erklæring af Universitetsbogholderen af 20. Juli.

Universitetsbogholderen bemærkede, efter at have forudskikket, at han gik ud fra, at Ministeriets Skrivelse af 30. Juni 1876 til 1. Revisionsdepartement var Departementet selv bekjendt, endskjønt denne intetsteds i dets sidste Skrivelse direkte var nævnt eller indirekte omtalt, at Universitetskvæsturens Regnskaber vare: Regnskaberne for Universitetet, Universitetets Legater, I. L. Smiths Legat, Kommunitetet, den polytekniske Lærestanstalt, det lærde Skolevæsen, Metropolitan-skolen, Sorø Akademi, Seminariefonden og det kgl. Døvstumme Institut, altsaa 10 Regnskaber. Naar nu Ministeriets Resol. af 30. Juni 1876 angik „Universitetskvæsturens Regnskaber“, men Revisionsdepartementet for de 6 af hine Regnskaber vilde følge en anden Regel, da maatte det først erhverve en Forandring i Resolutionen, hvorved dennes Omfang, indskrænkedes. Dette syntes Departementet ogsaa at have erkjendt, idet det paaberaabte sig en formentlig Praxis, hvorved Omfanget af den givne Ordre skulde være indskrænket. Men en Praxis efter en Resolution, der kun var 1 Aar gammel, havde selvfølgelig ikke kunnet danne sig, og en Praxis, der havde dannet sig efter Resol. af 10. Marts 1862, vilde, efter at det hele Forhold ved en ny Resolution var ordnet, kun have historisk Interesse. Hvad i øvrigt en saadan Praxis angik, var det vel sandt, at Kvæsturen af Velvillie havde tilstillet Revisionen de Hovedbøger, som man paa nogen Maade kunde undvære, men altid kun som Laan —, hvad ogsaa var fremhævet i Kvæstors Skrivelser af 3. Novbr. 1865 og 13. Maj 1875, — med Ret for Kvæsturen til at faa dem tilbage, naar de behøvedes, en Ret, som Revisionen heller ikke i Gjærningen havde anfægtet. Men ved denne Velvillie kunde Revisionen selvfølgelig ikke erhverve nogen Ret til at erholde Hovedbøger tilsendt, uden Forpligtelse til at sende dem tilbage efter Kvæsturens Rekvisition. Det var ham derhos uforklarligt, at en Praxis, hvorom Revisionsdepartementet og Kvæsturen bleve enige, skulde, om den end fortsattes nok saa længe, over for en ministeriel Resolution kunne gjøres gjældende som administrativ Retskilde.

Hvad angik det andet Punkt, Tilvejebringelsen af et nyt Lokale, forredes Ret for Revisor til „at aflukke det, saa at ingen uden hans Vidende og Samtykke havde Adgang til det og, hvad deri opbevaredes, saa længe, indtil Revisionsarbejdet var tilendebragt“. Da imidlertid det nye Aars Regnskaber altid forelaa til Revision, forinden Revisionen af det ældre Aars Regnskaber var til Ende, gik Departementets Fordring i Virkeligheden ud paa, at Revisor bestandig skulde kunne aflukke det ham i Kvæsturen anviste Lokale. Selv om Revisionsarbejdet i en vis Tid af Aaret ikke fandt Sted, vilde en saadan Fordring imidlertid være i Strid med Ministeriets Bestemmelse om, at Hovedbøgerne til enhver Tid, hvor de ikke brugtes til Revision, skulde være tilgængelige for Kvæstor. Revisionen maatte formentlig være gaaet ud fra, at saafremt Revisionen skulde have nogen Betydning, maatte de, hvis Bøger revideredes, være udelukkede fra Adgang til dem. At en saadan Anskuelse imidlertid var uholdbar, var under de forud for Resol. af

30. Juni 1876 gaaende Forhandlinger udførlig paavist. Han skulde blot bringe i Erindring, at i Nationalbanken og Overformynderiet var der under Revisionen stadig Adgang til Bøgerne for dem, der førte dem, og det af den simple Grund, at de, lige saa lidt som Kvæsturens Embedsmænd, kunde undvære deres Bøger. Skulde der lukkes af for Bøgerne og dermed den øjeblikkelige Benyttelse af dem ved Expedition og Bogføring bortfalde, var det ligegyldigt, om Bøgerne vare gjemte paa det ene eller det andet Sted. Naar Kvæsturen indtrængende havde anholdt om at maatte bevare den ved Resol. af 1862 fastsatte Adgang til Hovedbøgerne, saa var Grunden den, at Nøjagtigheden i Regnskabsføringen var betinget af, at Kvæsturens Embedsmænd kunde benytte Hovedbøgerne, og deres Udholdenhed i at søge Adgangen til disse bevaret, var derfor alene grundet i Angst for, at de, der havde været nøjagtige Regnskabsførere — derom kunde de faa og lidet sigende Antegnelser bære Vidnesbyrd —, skulde blive unøjagtige, fordi Revisionen gjorde dem det umuligt fremdeles at være nøjagtige. Departementets Opfattelse vilde gennemført berede baade Revisionen og Kvæsturen Vanskeligheder, der vilde vise sig uovervindelige. Der maatte i ethvert Fald tages et Forbehold med Hensyn til Legathovedbogen, der var anlagt for et Tidsrum af 6 Aar. Hvis nemlig Revisor skulde begynde Legat-Revisionen hen ad en af Terminstidene, og Bogholderen som Følge deraf være udelukket fra Adgang til Hovedbogen, maatte Termins Udbetalingerne til Eforerne udsættes; thi selvfølgelig kunde han ikke ud af Hovedet opgjøre Rentendbetalinger, om hvilke Hovedbogen viste, hvorvidt de uforandret burde gaa over fra den forrige Rentetermin.

Det tredje Punkt angik det Aktivefftersyn, som Resolutionerne af 1862 og 1872 bestemte at skulle foretages „hos Kassereren i Kvæsturen“, og om hvilket Resol. af 1876 udtalte, at den skulde foretages „i Kvæsturen“. Da Ministeriet ved den Kassereren givne Instrux § 8*) paalagde ham Ansvar for de af ham opbevarede Aktiver, kunde der ikke være Tale om, at Revisor skulde kunne kræve Aktiver indleverede i det ham anviste Lokale, enten det var aflukket eller ej, inden Ministeriet ved et Tillæg til Instruxen fritog Kassereren for Ansvar med Hensyn til Prioritets Obligationer og Kvæstor for Ansvar i Henseende til de øvrige hos Kassereren beroende Pengeeffekter, saafremt der kunde forevises Revisionens Kvittering for at have modtaget dem. En saadan eventuel Ordning syntes i øvrigt ikke hensigtsmæssig. Det vilde dog være en for Kvæstor mindre værdig

*) Instruxens § 8 lyder saaledes:

Kassereren opbevarer alle under Kvæsturen hørende Prioritets og andre private Obligationer med tilhørende Taxationsforretninger m. v. i det dertil bestemte Jærnskab, hvortil han ene har Nøglen, og er saaledes ansvarlig for samtlige disse Aktiver, saa vel som for de i samme Skab beroende vigtigere Papirer, hvorover han fører en særlig Bog. Alle under Kvæsturen hørende kongelige og offentlige Obligationer og Aktiver med tilhørende Koupons samt deponerede Effekter opbevarer Kassereren ligeledes, men i en anden dertil anskaffet Jærns Obligationkasse, hvortil han har Nøglen; men da Kvæstor har Nøglen til en for Kassen anbragt Hængelaas, er Kvæstor med Kassereren solidarisk ansvarlig for alle de Aktiver, som skulle bero i denne Obligationkasse. Over de Obligationer m. v., som udtages til Vedtagelse, Tinglæsning ell. desl., fører Kassereren en Protokol, hvori han lader vedkommende kvittere for Modtagelsen, hvilken Kvittering derefter bør forevises Kontrolleren til Notering i den af ham førte Obligationssbog.

Stilling, naar han f. Ex. i en Forhandling om en Laanesag havde øjeblikkelig Brug for en Prioritets Obligation med Tilbehør af Vurderings Forretning o. s. v., og han da maatte standse Forhandlingen, indtil Revisionen indfandt sig i Kvæsturen for at der at udlevere Papirerne. At Departementet udtalte, at Bestemmelsen om Aktiveftersyn i Kvæsturen kun gjaldt Regnskaberne for Universitetet, Universitetets Legater, Kommunitetet og Sorø Akademi, uden endog at forsøge at føre Bevis derfor, var paafaldende, idet Resol. af 1872 jo netop var foranlediget ved en til det lærde Skolevæsens Regnskab gjort Antegnelse, hvilken Gjenparter af Aktiver forlangtes fremlagte. At Resol. af 1876 gjentog Bestemmelsen for samtlige Kvæsturens Regnskaber, uden at gjøre Undtagelse for noget af dem, var uimodsigeligt. Tilbage var da kun det Ræsonnement, at der mellem Bestemmelserne under litr. a og b i Ministeriets sidst nævnte Resolution var en saadan indre Forbindelse, at naar den af Revision og Kvæstur i Forening tilvebragte Praxis havde begrænset Omfanget af Bestemmelsen under litr. a, saa var eo ipso Bestemmelsen under litr. b paa samme Maade begrænset. Dette Ræsonnement vilde imidlertid kun da have et Skin af at være rigtigt, saafremt de to Bestemmelser hvilede paa de samme Grunde, og Praxis i Udførelsen af dem var den samme. Men selv om Bestemmelsen om Lokalet for Hovedbøgernes Revision blev forandret efter Revisionens Ønske, vilde en særlig Grund fremdeles hindre Afsendelsen af Gjenparter af Dokumenter, nemlig Bekostningen derved, hvilket udtrykkelig var udtalt i Resol. af 1872. Den saakaldte Praxis, som havde fundet Sted med Hensyn til Hovedbøgers Udlaan til Revision, havde aldrig været Regel for Aktiveftersynet, saaledes at Dokumenter udlaantes in originali eller afsendtes i Gjenpart; i den Henseende havde Revisionen hjulpet sig ved intet efterse.

Til Slutning bemærkede han, at naar Departementets Skrivelse tillagde Kvæsturen en Tendens til at søge Ministeriets Resolutioner forandrede, var Departementet fuldkommen uberettiget hertil. Kvæsturen havde aldrig anholdt om andet, end at Ministeriets Resolutioner, saaledes som disse vare, maatte blive bragte til Udførelse, og det samme anholdt han paa Regnskabsførernes Vegne paa ny om. Skulde der være praktiske Vanskeligheder forbundne med den af Ministeriet trufne Ordning, vilde det formentlig være rettest at opsætte Andragende herom, indtil det under Gjennemførelsen af Ministeriets Bestemmelser havde vist sig, hvorvidt saadanne Vanskeligheder virkelig vare tilstede.

I sin Skrivelse af 9. Avg. henholdt Kvæstur sig til Bogholderens Erklæring, og bemærkede dertil yderligere følgende: Hvad det første Punkt angik, henviste han til sin Erklæring af 13. Maj 1875 (Aarbog 1873--75 S. 216), hvor det var paavist, at den gjældende Regel var, at alle Kvæsturens Hovedbøger skulde revideres her. Udlaan til Revisor af de mindre Hovedbøger havde altid kun været en i øvrigt ofte med Ulemper forbundet Forekommenhed, og var altid sket med Forbehold af at faa dem tilbage, naar de ikke længer kunde undværes. Efter Resolutionen af 1876 kunde der ikke være Tvivl om dette Punkt.

Han erkjendte villig, at Revisionen havde et ikke ubegrundet Krav paa et andet Lokale end det nu værende: Kvæsturens Arkivværelse. Men dette Krav havde desværre hidtil ikke kunnet tilfredsstilles, fordi der ikke var et eneste ledigt Værelse, der kunde stilles til Disposition. Han skulde imidlertid gjøre, hvad der stod i hans Magt for at medvirke til, at dette Krav saa snart som muligt kunde blive opfyldt. Men dertil, og da der tillige var Trang for Universitetet til

at lade indrette et Par andre Værelser i andet Ojemed, krævedes en Pengebevilgning, og i heldigste Tilfælde vilde det nye Lokale da ikke kunne tages i Brug før i Løbet af næste Aar. Foreløbig vilde han i Arkivværelset stille et der staaende Skab med 14 Rum til Revisors udelukkende Raadighed og overlevere ham Nøglen dertil. Ønskede han endnu mere Plads til at gjemme Papirer i, skulde der desuden blive rømmet 2 under en Reol anbragte Skabe, hvortil nye Laase og Nøgler kunde blive anskaffede.

Departementet stillede imidlertid en anden Betingelse, som man aldeles ikke kunde gaa ind paa. Det fordrede nemlig, at Revisor skulde kunne aflukke det nye Lokale, saa at ingen uden hans Vidende og Samtykke havde Adgang til det og, hvad deri opbevaredes, saa længe indtil Revisionsarbejdet var tilendebragt. Men da det fortsattes hele Aaret igjennem, var det ensbetydende med, at han altid skulde kunne aflukke det, og skulde dette være Regelen, saa mistede Bestemmelsen om, at Revisionen skulde foregaa i Kvæsturen enhver som helst Betydning. Grunden til, at Hovedbøgerne skulde revideres paa det Sted, hvor de bleve førte og hvor Regnskaberne bleve aflagte, var selvfølgelig den, at der i mangfoldige Tilfælde og til forskjellige Tider havdes nødvendigt Brug for dem, naar Expeditionerne ikke skulde standse, eller mangelfulde og fejlagtige Anførsler ske. Han henviste i saa Henseende til sin som da værende Bogholder under 24. Oktbr. 1865 afgivne Erklæring*) og til, hvad den nu værende Bogholder i sin foran staaende Erklæring havde anført med Hensyn til Legathovedbogen, og tilføjede yderligere, at der hyppig søgtes forskjellige Oplysninger af Konsistorium, inspectores quæsturæ, Stipendiebestyrelsen og mange andre, med hvilke Kvæsturen stod i Forretnings Forbindelse. Man maatte derfor have en jævnlig Adgang til Bøgerne. Dette var heller ikke noget Prærogativ for Kvæsturen; tvært imod vilde denne i modsat Fald komme til at staa som en mærkelig og højst uheldig Undtagelse fra alle andre her i Byen værende Instituter af samme Omfang som Kvæsturen. Paa alle disse Steder gjaldt de samme Regler som her, og det af den simple Grund, at det ikke kunde være anderledes, hvor de originale Bøger udgjorde selve Regnskaberne. Derfor var det vel ogsaa, at man aldrig havde hørt Tale om, at der paa noget andet Sted havde været Kollision i denne Retning mellem Revisor og Regnskabsførerne, og det uagtet disse paa andre Steder, som f. Ex. i Nationalbanken og Overformynderiet, havde Adgang til deres Bøger ogsaa under selve Revisionen. Men Departementets Fordring var endog i ligefrem Strid med Ministeriets Resolution af 1876, for saa vidt denne bestemte, at Hovedbøgerne til enhver Tid, hvor de ikke brugtes til Revisionen, skulde være tilgængelige for Kvæstor. Uden dette vilde korrekte og paalidelige Regnskaber ikke kunne aflægges af Mangel paa behørig Oplysninger. Skulde Kvæsturens Regnskaber aflægges i almindelig Regnskabsform, hvortil Regnskabsførerne altsaa havde Koncepter, og ikke i Hovedbogsform, vilde Forholdet unægtelig stille sig anderledes; men den store Betyggelse, den sidst nævnte Form i saa mange Henseender medførte, bortfaldt da ganske.

Med Hensyn til det tredje af Departementet fremdragne Punkt, Spørgsmaalet om, i hvilket Lokale Aktiveftersynet skulde foregaa, henholdt han sig til

*) Et Uddrag af denne er anført i Univ. Aarb. 1875—76 S. 213.

Bogholderens Erklæring. Han fremhævede, at den af Bogholderen paaviste nødvendige Forandring i § 8 af Instruxen for Kassereren ej var uden Betydning i Tilfælde af Indbrud eller Ildebrand; thi Aktiverne vare dog bedre sikrede i de i Kassererkontoret værende dirkefrie Jærnkasser end i Revisors Lokale. For øvrigt kunde han, som hvert Aar gjennemgik Kvæsturens samtlige Aktiver, af Erfaring forsikre, at Eftersynet af de for 1 Aar ny tilkomne Aktiver med tilhørende vilde ske med langt større Lethed, end man formodentlig antog. Det turde i det hele gjælde i denne Sag, som i saa mange andre, hvor en Samarbejden mellem flere var nødvendig, at Sagen gik simpelt og let, naar der af vedkommende vistes gjensidig Imødekommen, men at det var forgjæves, naar man troede i Stedet for den jævnlige Imødekommen at kunne sætte instruktorske Bestemmelser, som nøje skulde angive Grænserne for, hvad enhver af Parterne ensidig kunde fordræ. Det var Personerne, ikke Regulativerne, paa hvilke det i saadanne Forretningsforhold kom an, og det var paa dem, at Ansvarret maatte hvile, naar Forretningerne ikke vilde gaa. Naar endelig Departementet gik ud fra, at Aktiveftersynet kun var foreskrevet for de 4 Regnskaber: Universitetet, Kommunitetet, Legaterne og Sorø Akademi, da var denne Forudsætning ikke rigtig; Resolutionen af 1872 blev jo netop, som af Bogholderen bemærket, fremkaldt ved en til det lærde Skolevæsens Regnskab gjort Antegnelse om, at der skulde fremlægges Gjenparter af nogle Aktiver. Der var aldrig, lige saa lidt her som ved noget tilsvarende Institut eller ved nogen Bank her i Byen, fremlagt slige Gjenparter, og da Resol. af 1876 utvivlsomt afgav Regelen for alle Kvæsturens Regnskaber, var Sagen formentlig saa klar, at der ikke kunde være nogen Tvivl om, at det befalede Eftersyn gjaldt dem alle, og det maatte dog visselig ogsaa erkjendes, at et saadant afgav en langt bedre Kontrol end Afskrifter, med hvilke man, naar Regnskaberne aflagdes paa andre Steder i Riget, maatte nøjes, fordi det bedre Materiale, de originale Dokumenter, ikke kunde medfølge.

Ministeriet tilskrev derefter under 22. Avg. Revisionsdepartementet, at jo større Pris Ministeriet satte paa det af Departementschefen gjorte Skridt til at fjerne den Kilde til Vanskeligheder ved Revisionens Udførelse, som den tidligere Departementschefs Opfattelse af sit Forhold til Ministeriet havde fremkaldt, desto mere maatte Ministeriet beklage, at det ikke kunde tiltræde Departementets Opfattelse i de tre nævnte Punkter; men Ministeriet nærde den Overbevisning, at Departementet ved en fornyet Overvejelse af Sagen vilde erkjende, at dets Opfattelse vilde komme i Strid ikke mindre med Ministeriets udtrykkelige Afgjørelse af Sagen i Skrivelse af 30. Juni 1876 end med dets egne Ytringer om, at det ved sin Skrivelse af 8. Maj ikke havde tilsigtet nogen Forandring i det bestaaende tilvejebragt.

Hvad saaledes det første Punkt — Hovedbøgernes Revision i Kvæsturen — angik, da sagdes det udtrykkelig i Ministeriets Skrivelse af 30. Juni 1876 litr. a, at Bestemmelsen gjaldt ved „Revisionen af Universitetskvæsturens Regnskaber“. Her var altsaa saa lidt som i Resol. af 10. Marts 1862 gjort nogen Indskrænkning til de 4 af Departementet nævnte Instituter. Men dette vilde ogsaa efter Ministeriets Skjøn være aldeles urigtigt, da Bestemmelsen jo netop var taget af Hensyn til, at Regnskabet i Kvæsturen aflagdes i Hovedbogsform, og det var dette, der medførte Nødvendigheden af den anden Bestemmelse om, at Bøgerne

til enhver Tid skulde være tilgængelige for Kvæsturens Personale, for saa vidt de ej brugtes af Revisor.

Af det her anførte fulgte ligefrem, at medens Ministeriet villig skulde erkjende, at Lokalet lod en Del tilbage at ønske — i hvilken Henseende der dog allerede af Kvæsturen var truffet adskillige Foranstaltninger for at afhjælpe de tilstede værende Mangler, ligesom det skulde være Ministeriet magtpaaliggende yderligere at søge disse fjærnede —, vilde det komme i ligefrem Strid lige saa meget med Hensigten af Resol. af 1862, som med Ordene i Resol. af 1876, om Revisor ved at aflukke sit Lokale skulde kunne udelukke Kvæsturen fra Brugen af dets Hovedbøger, indtil Revisionen var tilendebragt.

Hvad endelig angik Aktiveftersynet og Spørgsmaalet om Revisors Ret til at kræve de paa Specifikationens opførte Obligationer m. v. udleverede, da vilde dette komme i Strid med den for Kassereren udfærdigede Instrux, og ligesom en saadan Fremgangsmaade vilde fritage Kvæstor og Kasserer for Ansvar med Hensyn til de udleverede Aktiver, saaledes vilde Sikkerheden for Aktivernes Opbevaring for en stor Del gaa tabt.

Uagtet Ministeriet saaledes maatte fastholde Bestemmelserne som de forelaa i Resolutionerne af 1862 og 1876, tvivlede det dog ikke om, at Departementet vilde erkjende, at, naar en Gang et Forhold var ordnet mellem to Institutioner, som her Revisionen og Kvæsturen, vilde enhver Indrømmelse fra Ministeriet lige over for de Regler, som med Hovedhensynet for Øje engang vare givne, enten til den ene eller den anden Side, blive en virkelig Forandring i det bestaaende. Heraf fulgte dog ingenlunde, at det havde været Ministeriets Hensigt ved Resol. af 1876 at paabyde Bestemmelsernes allerstrængeste Overholdelse fra begge Sider; men der vilde intet være til Hinder for, at Revisionen og Kvæsturen gjensidig lempede sig efter hinanden, — saaledes som hidtil var sket ved Revisionen af Skolevæsenets Regnskaber —, og saa længe Forholdet kunde ordnes efter fælles Overenskomst, vilde Sagen gaa herefter, medens det var en Selvfølge, at, naar en af Parterne paakaldte Ministeriets Afgjørelse af et foreliggende Spørgsmaal, vilde det blive Bestemmelserne, saaledes som de af Ministeriet i 1862 vare givne og i 1876 indskærpede, som vilde gjøre Udslaget. I Overensstemmelse hermed tilskrev Ministeriet ogsaa Kvæstor.

Under 27. Oktbr. s. A. tilskrev Revisionsdepartementet Ministeriet, at naar det i Skrivelse af 8. Maj havde udtalt, at det ikke tilsigtede at søge nogen Forandring tilvejebragt med Hensyn til den af Ministeriet truffne Ordning, medens dog den Anskuelse, som i samme Skrivelse var fremsat med Hensyn til Revisionen af Hovedbøgerne og Eftersynet af Aktiverne var i ligefrem Strid med Resol. af 30. Juni 1876, maatte det fremhæve, at sidst nævnte Resolution havde været saa vel Departementschefen som vedkommende Kontor i Departementet aldeles ubekjendt, indtil Koncepten til den efter Modtagelsen af Ministeriets Skrivelse af 22. Avg., hvori den flere Gange paaberaabtes, underhaanden modtoges til Laans. Den fandtes ikke mellem Sagens Akter i Departementet, og havde aldrig været vedkommende Kontor meddelt af afdøde Departementschef Benzon-Buchwald.

— Chefen for det under 1. Revisionsdepartement hørende Kontor, i hvilket Universitetets Regnskaber revideres, tilskrev under 7. Sept. 1877 Kvæstor, at han, da det i Ministeriets Skrivelse af 30. Juni 1876 litr. e var fastsat, at Revisors Vedtegninger i Anledning af Antegnelser til Universitetets, Kommunitetets og Legat-

fondens samt Eforiernes Regnskaber skulle forelægges Konsistorium, for af dette at indsendes til Decision, medens der ikke var foreskrevet noget om, at ogsaa Kvæstor havde Ret til at se, hvad der efter almindelige Regnskabsprinciper egentlig kun vedkom Decisor, nemlig Revisionens Vedtegning, opfattede han Ministeriets Forskrift saaledes, at disse Vedtegninger skulde sendes direkte til Konsistorium fra Revisionskontoret, ligesom det jo var foreskrevet, at Konsistorium sendte sin Indstilling angaaende Antegnelserne umiddelbart til Revisionsdepartementet. Det maatte da henstilles til Konsistorium, i hvilket Omfang det ansaa sig berettiget til at lade de Konsistorium diskretionært meddelte Vedtegninger komme til andres Kundskab.

I Skrivelse af 20. s. M. bemærkede Kvæstor hertil, at i Følge Kvæstors Instrux af 5. Jan. 1838 § 8 i. f. (i Reskr. Saml.) sammenholdt med Instrux for Revisor af 12. Maj s. A. (ligeledes i Reskr. Saml.) jfr. kgl. Resol. 2. Decbr. 1836 § 6 og 21. Decbr. 1837, skulle Antegnelserne til de omhandlede Regnskaber, Besvarelserne med tilhørende Vedtegninger og Indstillinger afgives til Kvæstor for af ham at fremsendes gennem Konsistorium til Decision. Vel kunde Revisors Instrux, efter hvad der var udtalt i en Skrivelse fra Ministeriet til Konsistorium af 26. Apr. 1849 (Lindes Medd. 1849—56 S. 990) ikke længer anses for gjældende, efter at der ved kgl. Resol. af 14. Marts s. A. var blevet oprettet et eget Revisionskontor under Ministeriet, til hvilket ogsaa Revisionen af bemeldte Regnskaber blev henlagt; men naar han desuagtet havde paaberaabt den, var det kun for at vise de i sin Tid fastsatte og formentlig endnu gjældende Bestemmelser om den Maade, paa hvilken de besvarede og med Revisors Vedtegninger forsynede Antegnelser skulle tilstilles Konsistorium, ledsagede med Kvæstors Bemærkninger, hvilke Bestemmelser hidtil ogsaa vare fulgte. At disse skulde være forandrede ved Skrivelse af 30. Juni 1876 litr. e, kunde saa meget mindre antages, som denne fastsatte, at det blev ligesom hidtil i Henhold til de foran nævnte kgl. Resolutioner af 1836 og 1837 at iagttage, at Antegnelserne til bemeldte Regnskaber indsendes gennem Konsistorium til Decision. De i saa Henseende hidtil fulgte Regler maatte derfor formentlig være gyldige, indtil Ministeriet mulig maatte bestemme anderledes.

3. Om nye Underkonti for det fysiologiske Laboratorium.

Efter at det ved Decision til Universitetets Regnskab for 1875—76 var blevet fastsat for det fysiologiske Laboratoriums Vedkommende, at Ministeriets Approbation vilde være at erhverve for Afgivelser fra de foreskrevne Underkonti eller dets Resolution en Gang for alle at erhverve for deres Ophævelse eller Forandring, gjorde Laboratoriets Bestyrer, Prof. physiol. Panum, under 26. Oktbr. 1877 Indstilling til Ministeriet om Fastsættelsen af nye Underkonti.

Den Maade, hvorpaa den til det fysiologiske Laboratorium aarlig bevilgede Sum var fordelt paa enkelte Underkonti, passede ikke længer paa Grund af den Forandring, der ved hans Ansættelse blev foretaget med denne Anstalt, idet den tidligere kun var et Museum eller en Samling af komparativ-anatomiske Naturgenstande, medens den nu væsentlig var et Laboratorium for fysiologiske Undersøgelser, Arbejder og Øvelser i forskellige Retninger, paa hvilke man slet ikke havde tænkt den Gang, da man opstillede de omtalte, kun for et komparativ-

anatomisk Museum beregnede og passende Underkonti. Det var lige saa umuligt for ham som for den Embedsmand i Kvæsturen, der førte Regnskabet over det fysiologiske Laboratoriums Udgifter og Indtægter, at henføre Udgifterne paa en forstandig og passende Maade under de Underkonti, som vare opstillede for en Anstalt, der havde ganske andre specielle Formaal. Han gennemgik derefter de foreskrevne Underkonti, hvad der med hver enkelt var ment, og hvorledes disse da stode i Forhold til de Fornødenheder, som Laboratoriet, af hvilket det komparativ-anatomiske Museum kun var en Afdeling, for hvilken der kun forbrugtes en forholdsvis ringe Del af det Beløb, som var nødvendigt for hele Anstalten, nu havde. Han udtalte derefter, at enhver Bestræbelse for at indordne det nu værende fysiologiske Laboratoriums Udgifter under de i sin Tid for det komparativ-anatomiske Museum fastsatte Underkonti blev ganske betydningsløs og urimelig, og at disse Underkonti ligefrem kun vare vildledende. For saa vidt en Opstilling af visse Rubriker for Udgiftsposterne kunde synes at være hensigtsmæssig for Lettelsen af et Overblik over Anvendelsen af de til Anstaltens hele Drift og Virksomhed bevilgede aarlige Beløb, anbefalede han følgende Underafdelinger:

1. Brændsel og Belysning (herunder Gas),
2. Kemikalier (herunder Spiritus),
3. Glas og Porcellæn samt Gummi- og Kautschukvarer og andre Slags Gjenstande, som udkræve hyppig Fornyelse,
4. Instrumenter, Apparater og Præparater, Bøger, Afbildninger og andre Gjenstande, som ere bestemte til Opbevaring i længere Tid, saaledes at de kunne betragtes som Inventariegjenstande,
5. Haandværksarbejde og andet for Laboratoriet udført Arbejde (herunder Reparationer),
6. Løbende Udgifter (herunder Anskaffelse og Underhold af levende Dyr).

Dog bemærkede han, at det for Laboratoriets Bestyrelse var aldeles nødvendigt, at Forstanderen altid beholdt fuldkommen Frihed til at anvende saa meget eller saa lidt til Bestridelsen af de oven nævnte forskellige Udgiftsposter, som han ansaa for tjenligt eller nødvendigt for Anstaltens Drift, selvfølgelig dog saaledes, at han burde holde sig inden for den for Anstalten i det hele bevilgede aarlige Sum. Han fraraadede paa det bestemteste endog kun kalkulatorisk at forsøge paa at betegne nogen bestemt Sum for hver af de nævnte Rubriker, da Størrelsen af de til den ene eller anden af dem fornødne Beløb nødvendig maatte komme til at være meget variabel, idet f. Ex. Anskaffelsen af et kostbart Instrument kunde gjøre det nødvendigt at anvende en stor, ja maaske største Delen af Indtægten dertil, medens i et andet Aar en eller anden af de øvrige Poster paa Grund af de Arbejder, som skulde udføres, kunde udkræve et saa ualmindelig stort Beløb, at det kunde blive nødvendigt midlertidigt at indskrænke Udgifterne for de øvrige Poster til det alleryderste. En Indskrænkning i Bestyrerens Frihed vilde virke lammende paa Anstaltens Virksomhed, en obligatorisk Fordeling af den til Laboratoriet aarlig bevilgede Sum paa forskellige Underkonti vilde umuliggjøre enhver fornuftig Bestyrelse. Sluttelig anmodede han Ministeriet om at drage Om-sorg for, at de hidtil fastsatte Underkonti bortfaldt, og at de af ham angivne sattes i Stedet, idet han derhos henstillede, om det maatte anses for hensigtsmæssigt, for at lette Oversigten over Anvendelsen af det til Anstaltens Drift bevilgede aarlige Beløb, at paalægge Forstanderen at henføre Udgifterne til de oven

for angivne Afdelinger ved Paategning paa Regnskabsbilagene, dog uden at der for disse Afdelinger fastsattes nogen bestemt Sum og saaledes, at Forstanderen beholdt fuldkommen Dispositionsfrihed inden for det i det hele for Anstalten bevilgede aarlige Beløb.

Efter Ministeriets Paalæg udtalte Kvæstor sig under 2. Maj om Prof. Panums Forslag. Med Hensyn til Posteringen af Udgifterne henlede han Opmærksomheden paa, at de i Følge Universitets Direktionens Skrivelse af 10. Maj 1845*) skulde opføres paa Museets (nu Laboratoriets) Konto i Universitetets Hovedbog, efterhaanden som de passerede Kassen, uden at henføres under de forskellige Udgiftsposter; men for at lette Oversigten havde disse Underkonti dog stadig været anlagte i Hovedbogen, og de udbetalte Regninger vare derpaa opførte efter bedste Skjøn. Posteringen burde formentlig ogsaa fremdeles ske paa denne Maade. Det vilde næppe være nødvendigt, maaske endog mindre hensigtsmæssigt, at Bestyreren skulde giye Regningerne Paategning om, til hvilke Underafdelinger de hørte; thi denne kunde først ved Finansaarets Udløb have fuldstændigt Overblik over alle Anstaltens Udgifter i det forløbne Aar og kunde da mulig ønske, at en eller anden Regning var blevet opført paa en anden Underafdeling, og han fik saaledes større Frihed ved Affattelsen af sin aarlige Oversigt, naar bemeldte Paategning udelodes. Vel kunde det i saa Fald hænde, at en Regning i Hovedbogen blev anført paa en anden Afdeling end i Bestyrerens Oversigt; men dette havde formentlig ingen Betydning, naar blot Totalsummen efter Hovedbogen stemmede nøjagtig med oven nævnte Oversigt. I øvrigt tiltraadte han Prof. Panums Forslag.

Ministeriet bifaldt derefter under 15. Maj, at der i Stedet for de ved Universitets Direktionens Skrivelse af 10. Maj 1845 fastsatte Underafdelinger for det forrige fysiologisk-zootomiske Museums Normalsum, fra Begyndelsen af Finansaaret 1878—79 at regne maatte holdes de af Prof. Panum foreslaaede Underafdelinger i Regnskabet til Oplysning om Anvendelsen af den for det nu værende fysiologiske Laboratorium bevilgede Normalsum, uden at der bestemtes noget fast Beløb for hver enkelt af disse Poster, medens selvfølgelig den samlede Normalsum for Laboratoriet ikke maatte overskrides. Ministeriet paalagde derhos Bestyreren ved Udløbet af hvert Finansaar at afgive til Kvæsturen til Fremlægelse ved Universitetets Hovedbog den i Universitets Direktionens Skrivelse paabudte Oversigt over, hvor meget der var udbetalt for hver enkelt Underafdeling.

4. Fritagelse for Vedligeholdelse af Tjenestebolig og for Udredelse af Bygningsskat heraf.

Tre Funktionærer ved den botaniske Have, nemlig Iste Medhjælper Bremer, Fyrbøder Jensen og Portner Christensen, androge om at blive fritagne for at vedligeholde de dem indrømmede Lejligheder samt for at udrede de Skatter, som paahvilede dem som Brugere af Lejlighederne. Efter Ministeriets Paalæg udtalte Kvæstor sig i en Erklæring af 28. Juni 1878 herom paa følgende Maade:

*) Selmers Aarb. f. 1845 S. 9 og 16.

Allerede forinden det ved Loven om Embeds- og Bestillingsmænds Lønningsforhold af 26. Marts 1870 § 2 var bestemt, „at den Embeds- eller Bestillingsmand, hvem der herefter anvises Embedsbolig, selv skal afholde de med Boligens indre aarlige Vedligeholdelse forbundne Bekostninger samt udrede de Skatter og Afgifter, som efter Lovgivningen paahvile Brugeren af en Bygning“, var netop den samme Vedligeholdelsespligt —, hvormed ogsaa Skattepligten maatte følge —, foreskrevet ved Ministeriets Resol. 17. Oktbr. 1859, for saa vidt vedkom Universitetet og Kommunitetet, naar Boligerne ved de da værende Besidderes Afgang bleve ledige, hvilket ogsaa var iagttaget, saa at der, afset fra den botaniske Have, nu kun var tilbage Etatsr. Steenstrups Embedsbolig og af de underordnede Betjente kun Portneren og Fyrbøderen ved Universitetet som ældre ansatte. Hvad angik de Værelser i den forrige botaniske Have, som vare overladte Medhjælperne, der alle vare ugifte, og den lille gamle Bygning ud mod Nyhavn, som beboedes af Portneren, der tillige var Fyrbøder, havde Universitetet selv vedligeholdt disse, hvorimod der ingen Skatter havde været opkrævet, — af Medhjælperboligen, fordi alt var Eneværelser, uden Kjøkken, og af Portnerboligen paa Grund af dens Ubetydelighed — og det samme maatte formentlig fremdeles blive Tilfældet med de Værelser uden Kjøkken, der i Medhjælperboligen i den nye Have beboedes af de underordnede ugifte Medhjælpere, der desuden jævnlig forlode deres Stilling, og som egentlig kun kunde betragtes som almindelige Arbejdere, der fik deres Løn ved hver Maanedes Udgang. 1ste Medhjælper var derimod fastere knyttet til Haven, fik sin maanedlige Lønning forud betalt og havde en lille Familiebolig i bemeldte Bygning. I samme Stilling var 1ste Fyrbøder, der med Familie boede i samme Bygning, og Portneren, for hvilken sidste der var opført en særskilt Bygning ved Indgangen fra Gothersgadens Forlængelse. Da disse 3 Bestillingsmænd, der alle vare ansatte efter 1859, utvivlsomt maatte henhøre under Resol. 17. Oktbr. 1859 fra den Tid, da de toge deres Boliger i den nye Have i Brug, havde han dels ladet dem gjøre opmærksomme herpaa, dels ved en særlig Overleveringsforretning overleveret dem Boligerne til anordningsmæssig Vedligeholdelse.

I øvrigt bemærkede han med Hensyn til Bremer, at han havde været 1ste Medhjælper siden 1869 og altsaa i en Række af Aar, inden han flyttede over til den nye Have, havde været fritaget for disse Udgifter. Da han altsaa var ansat, før Loven af 1870 udkom, vilde det staa i Ministeriets Magt at give ham den ansøgte Lettelse for hans Tjenestetid, saaledes at først hans Eftermand skulde være underkastet de i L. 26. Marts 1870 § 2 indeholdte Bestemmelser. Vedligeholdelsen af hans nu værende Bolig kunde formentlig ansættes til c. 25 Kr. aarlig, og den ham i Henhold til Reskr. 9. Juni 1819 affordrede 2 pCt. Afgift af hans samlede Indtægt udgjorde ligeledes c. 25 Kr.; men da formentlig baade han og de andre tvende Bestillingsmænd i Følge L. 19. Febr. 1861 om Kjøbenhavns kommunale Skatter § 3 maatte kunne forlange i Stedet for denne Afgift at betale Fattigskat, havde han gjort Skridt i saa Henseende, der, hvis det lykkedes, vilde bevirke, at Skatten kun blev c. 10 Kr. aarlig.

1ste Fyrbøder S. Jensen blev i 1873 Portner og Fyrbøder i den gamle Have, og der havde han i over 1 Aar haft Bolig uden Udgift hverken til Skatter eller Vedligeholdelse, saa at det vilde være ønskeligt, om han kunde fritages derfor ogsaa i den nye Bolig. Han svarede nu i 2 pCt. Afgift c. 17 Kr. aarlig; men

hvis Afgiften kunde forandres til Fattigskat, vilde denne kun blive c. 6 Kr. Vedligeholdelse og Skat kunde passende ansættes til i alt 30 Kr. aarlig. Da han først var ansat i 1873 eller 3 Aar efter, at Bestemmelserne i den almindelige Lønningslov traadte i Kraft, kunde Fritagelsen for hans Vedkommende næppe bevilges. Derimod kunde Ministeriet paa anden Maade fritage ham for Byrden, ved nemlig for hans Tjenestetid at give ham Erstatning derfor ved et personligt ekstraordinært Lønningstillæg af 30 Kr. aarlig af Universitetets samlede Lønningssum.

Portner Christensen havde vel i en Række af Aar været Bud ved den gamle Have, men uden fast Ansættelse. Først da den nye Have aabnedes, blev han fast Bestillingsmand som Portner og Bud med den til Posten henlagte Lønning og Fribolig. Der var derfor næppe nogen særlig Anledning til at stille ham anderledes end andre siden 1870 antagne Betjente ved Stiftelsernes øvrige Bygninger.

Under 16. Juli 1878 har Ministeriet bevilget Medhjælper Bremer den ansøgte Lettelse, hvorimod det bemærkede, at det ikke for de to andre Betjentes Vedkommende fandt sig berettiget til at gaa uden for de ved L. 26. Marts 1870 § 2 givne Regler.

5. Om Udredelsen af Vandholdspenge til Augerup Mølle.

Paa Grund af den betydelige Skade, som Vandet ved Augerup Vandmølle i Holbæk Amt foraarsagede de omliggende Ejendomme paa Højbjergning og Tørveskjær, og da denne Skade i Fremtiden kunde forebygges, naar Vandet fik frit Løb, i Stedet for som tidligere at stemmes mod og samles ved Mølleværket, lykkedes det i sin Tid Ejerne og Beneficiarierne af de Ejendomme, der vare interesserede i, at Vandet fik frit Løb, at opnaa Forening med Møllens Ejer, Oberst Falkenskjold til Sæbygaard om, at han skulde nedlægge Møllens Værker af alle Slags med tilhørende Dæmninger og Sluser, mod at Godsejerne og Beneficiarierne som Vederlag herfor skulde betale Ejeren 4,750 Rd. efter 10 Aars Forløb, men dog saaledes, at det skulde være forbeholdt Beneficiarierne — under disse sidste Universitetet og Kommunitetet — at lade deres Andel i Vederlagskapitalen bestandig henstaa ubetalt, mod alene at betale den aarlige Rente af Andelen med 4 pCt. til Oberst Falkenskjold eller efterkommende Ejere. Herom blev der den 3. Febr. 1790 oprettet en saakaldet Kontrakt og Konvention, der under 30. Novbr. 1791 blev forsynet med kgl. Konfirmation, hvorimod den ikke blev tinglæst, hvad der ej heller havde været tilsigtet. Ved dette Dokument vedtog de paagjældende Godsejere og Beneficiariere en Repartition mellem dem om Udredelsen af den oven nævnte Kapital 4,750 Rd. eller en aarlig Afgift i Stedet for samme. Herefter skulde der for Kommunitetsgodsernes Vedkommende svares i aarlig Afgift i alt 13 Rd. 1 Mk. $4\frac{3}{16}$ Sk. eller i Kapital 330 Rd. 1 Mk. 8 Sk. og for Universitetsgodsernes Vedkommende i aarlig Afgift i alt 4 Rd. 1 Mk. $7\frac{9}{16}$ Sk. eller i Kapital 106 Rd. „ Mk. $13\frac{1}{16}$ Sk.

Den aarlige Afgift eller, om Beneficiarierne ønskede det, den tilsvarende Kapital, skulde Stiftelserne indbetale til Sæbygaards Ejer mod Regres til deres „Bønder og Fæstere“, alt i Henhold til Konventionens § 5, saa lydende: „Saa skal det derimod være enhver af os (s: Godsejerne og Beneficiarierne) uformeent

bestandigen, hvad enten Kapitalen af os er udbetalt eller ikke, igjen at indkræve efter foranførte Repartition den reparterede aarlige Afgift af de af vore Godsers Bønder og Fæstere, som Vandets frie Løb ved Augerup Vandmøllens Nedlæggelse kommer til Nytte, da de gamle Vandholdspenge betales af dem som sædvanlig og de nye efter Repartitionens Indhold“, og „I Fald nogen af vore Bønder og Fæstere skulle nægte at betale den Del af disse Vandholdspenge, som de kan tilkomme at erlægge, da skal det være enhver af os tilladt at lade Beløbet hos dem, efter Amtmandens foregaaende Approbation, inddrive ved Udpantning af Sognefogden“. I Henhold hertil havde de tvende Stiftelser, som efter Konventionens § 4 hæftede for Beløbet, i mange Aar direkte betalt samme til Ejeren af Sæbygaard, baade saa længe det omhandlede Gods var i Livsfæste og, efter at det var overgaaet til Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte, indtil Arvefæsterne under Kommunitetsgodset i Gjørlov i Aaret 1846 og senere Arvefæsterne i Rye og Vindhelsinge afløste Afgiften for deres Vedkommende ved at betale Sæbygaards Ejer den dertil svarende Kapital. Den tilbage blevne aarlige Afgift 11 Rd. 3 Mk. 4 Sk., paa 5 Mk. 15 Sk. nær, som i Følge Kommunitets Direktionens Resol. 9. Avg. 1843 afholdtes af Kommunitetets Kasse, hidrørende fra, at den i 1790 ansatte Kommunitetsforvalter havde opgivet Hartkornet urigtigt, havde i en lang Aarrække som Refusion været afkrævet og var uvægerlig blevet erlagt af de øvrige Arvefæstere, indtil i Aaret 1871 Ejeren af Gaarden under Universitetsgodset Matr. Nr. 3 i Hønge, Hans Hansen, erklærede sig uvillig til at betale sin Andel i Vandholdspengene. Universitetsforvalteren udlagde da hans Andel for Aarene 1871—75 med 2 Kr. 27 Ø. aarlig eller for de 5 Aar i alt 11 Kr. 35 Ø., og indklagede ham for Forligskommissionen. Han angav her som Grund for sin Vægring, at der hverken ved det oprindelig af Universitetet under 20. Juli 1808 udstedte Arvefæsteskjøde eller ved det til ham udstedte Avktionsskjøde paa Ejendommen af 9. Oktbr. 1856 var paalagt ham en saadan Forpligtelse. Sagen blev derfor henvist til Afgjørelse ved Rettergang.

Under 31. Marts 1877 gjorde Kvæstor herom Indberetning til Ministeriet. Det vilde, bemærkede han, have været rigtigt, om Universitetet og Kommunitetet, efterhaanden som de solgte det i Konventionen ommeldte Fæstegods, havde opført med at betale de paa de afhændede Ejendomme hvilende Andele af Vandholdspengene og henvist Ejeren af Sæbygaard til selv at indkræve Afgiften hos de nye Ejere. Det maatte nemlig anses for givet, at den ved Konventionen truffne Ordning for Bøndergodsets Vedkommende kun gjaldt, saa længe dette var i Fæste, men at Stiftelserne udtraadte af Forholdet ved Godsets Afhændelse. I saa Henseende henviste han til Ordene i Kontraktens Post 4, hvor det ogsaa for Universitetets og Kommunitetets Vedkommende sagdes, at Kapitalen ingen Sinde skulde udbetales, men skulde „bestandig blive staaende i og hæfte paa Ejendommene, Mand efter Mand, med mindre noget af det beneficerede Gods skulde komme i saadannes Eje, som hellere ville udbetale Kapitalen paa en Gang, da samme i saa Fald af Augerup Møllens Ejer skal modtages“. Naar det i Post 5 forudsattes, at Beneficiarierne skulde svare den aarlige Afgift til Møllens Ejer og selv indkræve den hos Besidderne, var dette udtalt med Hensyn til Godsets „Bønder og Fæstere“, og forudsatte netop, at det paagjældende Gods endnu var i vedkommende Beneficiariers Eje og overdraget til Fæste. Var man gaaet frem paa denne Maade, vilde Spørgsmaalet ikke være opstaaet, da der ikke kunde være nogen Tvivl om,

at Arvefæsteren, der som Fæster havde betalt Afgiften, ogsaa maatte svare denne efter at have overtaget Gaarden til Arvefæste, om end Skjødet ikke omtalte Afgiften.

Imidlertid vare Stiftelserne vedblevne i en Aarrække af omtrent 80 Aar at betale til Sæbygaards Ejer, mod selv at indkræve de reparerede Beløb hos Arvefæsterne, og det var derfor et Spørgsmaal, om Ejeren af Sæbygaard ikke kunde paastaa Alders Tids Hævd paa dette Forhold, hvilket han uden Tvivl fremdeles vilde foretrække. Under alle Omstændigheder vilde det formentlig være mindre passende, om Universitetet nu, hvis han protesterede mod, at Stiftelserne udtraadte af det hele Forhold, vilde føre en Proces mod ham i denne Anledning. Derom vilde der vistnok kun blive Spørgsmaal, hvis det i en eventuel Proces mod Hans Hansen blev antaget af Domstolene, at Stiftelserne ikke vare rette Sagsøger over for Arvefæsterne, hvilket dog næppe vilde blive antaget med Hensyn til de omhandlede 5 Aars Afgifter, som Stiftelserne havde indbetalt til Sæbygaards Ejer.

Hvad dernæst angik Spørgsmaalet, om Arvefæsterne kunde antages frigjorte for Erlæggelsen af denne Afgift, fordi deres Skjøder intet særlig meldte om samme og, fordi den omhandlede Kontrakt og Konvention ikke var blevet tinglæst og følgelig heller ikke noteret i Pantebogen, jfr. for øvrigt den langt senere Bestemmelse i Sportel Regl. 22. Marts 1814 § 72, troede han ikke, at Domstolene vilde statuere dette. Her var nemlig ikke Tale om et rent privatretligt Arrangement mellem Enkeltmænd; men man maatte tvært imod tillægge Foreningen Betydning af et Regulativ for et Forhold, der har en mere almen Interesse, det, der efter den senere Lovgivning, navnlig Frd. 29. Juli 1846 § 4, afgjør, om et Vandløb skal henføres til de større, under offentlig Kontrol staaende. Derfor talte ogsaa Indholdet af Konventionen paa flere Steder, blandt andet, naar der paa lagdes Fæsterne, som ej vare Deltagere i Afslutningen, en Forpligtelse til at refundere, hvilket ved en privat Kontrakt næppe kunde have været paalagt dem uden deres Indvilgelse. Men opfattede man Konventionen paa denne Maade, var der ingen Hjemmel til at forlange Tinglæsning, for at den skulde kunne gjøres gjældende mod senere Besiddere af de paagjældende Ejendomme. Hverken Frd. 25. Juni 1790, 29. Juli 1846 med Tillægslov 16. Marts 1851 eller L. 17. Jan. 1859 m. fl. foreskrev Tinglæsning af de deri omhandlede Foreninger for at være bindende ogsaa for Efterkommere, og endnu mindre kunde Tinglæsning ventes i nærværende Tilfælde, da Foreningen var indgaaet paa en Tid, hvor Principet om reelle Behæftelsers Tinglæsning ikke var anerkjendt i den Udstrækning, hvori det var blevet anerkjendt ved den senere Lovgivning, jfr. Frd. 4. Decbr. 1795 og hele den senere Række af Lovbud.

For saa vidt der skulde møde den Indvending, at Foreningen in casu var sluttet uden offentlige Myndigheders Medvirkning, og man deraf vilde udlede, at den havde Karakteren af en privat Retshandel, bemærkede han, at den laa forud for Frd. 25. Juni 1790, og at ogsaa den senere Lovgivning forudsatte, at Vedtægter — ej blot Landvæsenskommissions Kjendelser — kunde være Grundlag for Ordningen med Hensyn til Vandløb m. m. For at bortrydde enhver Tvivl om dens bindende Karakter, var den ydermere forsynet med kgl. Konfirmation, og der forelaa intet, som kunde berettige til den Antagelse, at Konfirmationen kun af den Grund skulde være ønsket eller anset for nødvendig, at nogle af Deltagerne i Konventionens Afslutning var Beneficiarer.

Hvad endelig angik Spørgsmaalet, om der for en slig Afgift kunde gjøres Udpantning efter L. 19. Marts 1873, vilde en Undersøgelse heraf i dette Tilfælde være unødvendig, da den for Udpantningsretten i Følge Lovens § 2 gjældende Tid for længst var udløbet.

I Henhold til det anførte udtalte Kvæstor, at Gaardmand Hans Hansen, — der i de 15 Aar fra 1856 til 1870, og hans Formænd for ham, uvægerlig havde betalt sin Andel af de omhandlede saakaldte Vandholdspenge, — burde saggives til skadesløs Betaling af den resterende Afgift for de 5 Aar 1871—75, 2 Kr. 27 Ø. aarlig eller i alt 11 Kr. 35 Ø., paa hvilken Sags Udfald det vilde bero, hvorvidt ikke alene han, men tillige samtlige øvrige hidtil værende Betalere af Vandholdspenge til Universitetet og Kommunitetet i Henhold til Konventionens § 5 burde erlægge denne Afgift i Fremtiden. Efter hans Andragende derom foranledigede Ministeriet, at der gennem Amtmanden over Holbæk Amt meddeltes Stiftelserne beneficium processus gratuiti og fri Sagfører ved 1ste Instans.

Der blev derefter ved Løve Herreds Ret anlagt Sag mod Arvefæstegaardejer Hans Hansen. Den ordinære Dommer, Herredsfoged Rybsahm afsagde under 19. Juli 1877 en Kjendelse, ved hvilken han eragtede, at han burde vige sit Sæde, eftersom der af den til hans Embede henlagte Gaard, Arvefæsteejendommen Matr. Nr. 5 a. i Høng svaredes en lignende Afgift eller Refusion af 2 Kr. 52 Ø. aarlig og Udfaldet af denne Sag, da Forholdet var det samme, vilde være afgjørende ogsaa for Herredsfogdens Vedkommende. Kvæstor indberettede dette under 28. s.M. til Ministeriet, og bemærkede, at da den verserende Sag ikke direkte berørte Herredsfogden, der uden Indsigelse havde betalt Afgiften for alle de Aar, for hvilke Indklagede sagsøgte, kunde det være tvivlsomt, om hans Opfattelse i Tilfælde af Appel vilde faa Medhold, uanset at denne Sags Udfald, om ikke ved Herredsrettens saa ved endelig Dom, i Virkeligheden vilde blive afgjørende ogsaa for Herredsfogedembedet; thi vandt Universitetet Sagen, vilde det fremdeles affordre saa vel Herredsfogden som de øvrige paagjældende den sædvanlige Afgift, medens denne selvfølgelig ikke vilde blive oprævnet i Fremtiden, dersom Sagen tabtes. For Universitetet havde det ingen særlig Interesse, enten Sagen behandlede af den ordinære eller af en anden dertil beskikket Dommer, og for saa vidt var det ligegyldigt, om Kjendelsen blev appelleret eller ej; men for det offentlige havde det nogen Betydning med Hensyn til Sterrelsen af Sagens Omkostninger, navnlig fordi den nærmeste Kjøbstad Slagelse laa i Sorø Amt, og en Sættedommer derfor vistnok maatte beskikkes fra de fjærnere Byer Kallundborg eller Sorø, under hvilket sidste Birk en Del hørte til Holbæk Amt, hvorved Befordringsudgifterne til Tingstedet i Høng, der ikke laa ved en Jærnbanestation vilde blive betydelig forøgede. Han henstillede derfor, om der skulde akkviesceres ved Kjendelsen eller, om denne skulde indankes. Ved Skrivelse af 3. Avg. meddelte Ministeriet, et det ikke fandt Anledning til at appellere den afgivne Kjendelse, hvorimod det paalagde Kvæstor gennem Stiftelsernes Sagfører at drage Omsorg for, at en Sættedommer blev beskikket.

Herredsfoged Hansen i Kallundborg blev derefter beskikket til Sættedommer. Under 6. Jan. 1878 afsagdes en Dom, hvorved Indstævnte tilpligtedes at betale det paastævnte Beleb.

6. Om Udstykningen af Ejendommen Rughavevænget.

Overingeniør David androg i Juli 1877 om Samtykke til fra den ham tilhørende Arvefæsteejendom „Rughavevænget“ under Universitetets Gods i Københavns Amt Matr. Nr. 35 at maatte afhænde et Areal paa 2 Td. Land, der var udstykket i 16 Parceller, alle under 1 Fdk. Hartkorn. Da han ønskede at kunne afhænde disse Parceller, der efterhaanden agtedes bortsolgte til Byggepladser, til ren Ejendom, ansøgte han dernæst om, at disse maatte udgaa af den Universitetet givne Sikkerhed i den samlede Ejendom for den samme tilkommende aarlige Arvefæsteafgift og Rekognition ved Ejerskifte, enten saaledes, at Afgifterne alene kom til at paahvile Hovedparcellen, eller saaledes, at den ekstraordinære Afgift og Rekognition, der ved Udstykning af Parceller under 1 Fdk. Hartkorn plejede at paalægges saadanne, maatte ansættes til en Kapitalværdi, som han da ønskede strax at indbetale.

I Skrivelse af 3. Oktbr. 1877 til Ministeriet udtalte Kvæstor sig om Andragendet. Han bemærkede, at Ejendommen, derunder dog ej Bygningerne, som vare Arvefæsterens Ejendom, i Aaret 1834 ved et i Henhold til kgl. Resol. 22. Oktbr. 1833 udstedt, fra de sædvanlige Skjødeformularer i nogle Punkter afvigende Skjøde, solgt til Herredsfoged Bluhme til Arvefæste mod en efter Ejendommens den Gang formodede Areal $11^{1750}/14000$ Td. Land beregnet aarlig Afgift af 16 Td. 5 Skpr. 2 Fdk. Byg — svarende til $1\frac{1}{2}$ Td. Byg pr. Td. Land af det opgivne Areal — og en Kjøbesum af 100 Kr., samt mod en Rekognition ved hvert senere Ejerskifte af 1 Td. Byg pr. Td. Land eller i alt 11 Td. 1 Skp. Det viste sig imidlertid ved Indførelsen af den nye Matrikel i 1844, at Jordlodden indeholdt et Areal af $13^{3600}/14000$ Td. Land, og ved en i 1877 foretagen Opmaaling var den befundet at udgjøre $13^{13750}/14000$ Td., altsaa næsten 14 Td. Land. Der blev saaledes i Virkeligheden svaret c. 4 Td. 3 Skp. Byg aarlig mindre, end det i sin Tid havde været Hensigten at betinge, hvilket Tab, naar Kornet beregnedes i Gjennemsnit af de sidste 10 Aars Kapitelstaxt udgjorde aarlig 56 Kr. 13 Ø., ligesom der i Rekognition ved hvert Ejerskifte, hvoraf der havde været 6 i de sidste 20 Aar, tabtes 2 Td. 7 Skp. Byg.

Dette uheldige Forhold kunde ikke ændres; men der tilbød sig nu en Lejlighed, hvorved Tabet for Fremtiden dog betydelig kunde formindskes. I det oprindelige Arvefæsteskjødes 5te Post var nemlig fastsat, at Ejeren ikke maatte udstykke Ejendommen uden speciel Tilladelse fra Universitetets Foresatte, og Ministeriet kunde altsaa nægte den her omhandlede Udstykning eller foreskrive de Betingelser, under hvilke Tilladelsen kunde gives. At dette ikke kunde ske paa den Maade, Ansøgeren principalt havde nævnt, ansaa han for en Selvfølge, hvorimod der i Lighed med, hvad der i andre saadanne Tilfælde plejede at bevilges, formentlig intet kunde være til Hinder for at samtykke i Udstykningen, naar der af hver af de 16 smaa Parceller betingedes en særlig Afgift og Rekognition, der for Københavns Amt altid plejede at være henholdsvis 2 Kr. aarlig og 1 Td. Byg ved Ejerskifte, hvorimod der efter Sædvane kun fordredes Halvdelen i de øvrige Amter i Sjælland, altsaa aarlig Afgift 1 Kr. og Rekognition 4 Skp. Byg, og til disse mere moderate Størrelser maatte man formentlig i nærværende Tilfælde holde sig paa Grund af det store Antal Parceller.

Kapitalisering af den aarlige Afgift 16 Kr. var ligefrem fordelagtig for Universitetet, forudsat at den skete med det 25-dobbelte Beløb 400 Kr. Hvad

derimod Rekognitionen angik, havde Kapitaliseringen nogen Vanskelighed, da det ikke kunde vides, hvor ofte Ejerskifte vilde finde Sted. Slige Steder til Familier udenfor Bondestanden solgtes, som bekendt, langt oftere end Bønderhuse, og Ejerskifte kunde derfor formentlig passende sættes til hvert 10de Aar i Gjennemsnit, hvilket da blev 8 Td. Byg hvert 10de Aar, eller 6 Skp. $1\frac{3}{5}$ Fdk. Byg aarlig. Strængt taget burde der desuden svares disse 8 Td. Byg strax som Rekognition ved første Salg; men da der for Tiden kun var Spørgsmaal om at sælge et Par Byggepladser og det derhos var højst usikkert, om der i de nærmeste Aar vilde blive solgt flere, burde denne Fordring formentlig ikke stilles. Rekognitionens Kapitalisering maatte da ske efter Sjællands Stifts Kapitelstaxt for de sidste 10 Aar 1867—76 à 12 Kr. 83 Ø. pr. Td., hvilket blev aarlig 10 Kr. $26\frac{2}{5}$ Ø. 25 Gange taget = 256 Kr. 60 Ø. Den hele Sum vilde da udgjøre 656 Kr. 60 Ø., hvilket betydelige Beløb vilde være en rent uventet extraordinær Indtægt, eftersom Hr. David ved Deklaration maatte forpligte sig til af den tilbage blivende Hovedparcel Matr. Nr. 35 a uforandret at svare den i sin Tid betingede fulde Afgift og Rekognition, for hvilke Afgifter Ejendommen afgav fuldkommen betryggende Sikkerhed. For saa vidt Ministeriet mulig maatte indvende, at det for Følgerens Skyld var betænkeligt at tilstede Kapitalisering af en Kornafgift, selv om det skete efter oven nævnte Regler, bemærkede han, at den her omhandlede Jord aldrig havde hørt under Stiftelsens Bøndergods, og derfor ej heller var solgt mod planmæssig Afgift eller efter de sædvanlige Former, men i Følge særlig kgl. Resolution. Man slog derfor i denne Sag ikke noget fast vedkommende Stiftelsernes almindelige Arvefæstegods, og det saa meget mindre, som her ikke var Tale om nogen egentlig Afløsning, men kun om et Pengevederlag en Gang for alle i Stedet for Fastsættelse af en Afgift.

Kvæstor indstillede derfor, at der for Universitetets Vedkommende meddeltes Samtykke til, at Overingeniør David for den ham tilhørende Arvefæsteejendom „Rughavevænget“ under Universitetets Gods i Københavns Amt Matr. Nr. 35 maatte afhænde 16 Parceller Matr. Nr. 35 b—r, i alt af Hartkorn 2 Skp. 1 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. og Gammelskat 3 Kr. 4 Ø. paa følgende Vilkaar:

- a. at Overingeniør David udstedte og lod tinglæse en Deklaration, ved hvilken han vedtog, at den det samlede Matr. Nr. 35 hidtil paahvilende planmæssige Arvefæsteafgift og Rekognition ved Ejerskifte udelt kom til at paahvile Hovedparcellen Matr. Nr. 35 a med de Jorder, der efter Udstykningen hørte til denne Ejendom, og
- b. at der, i Stedet for at paalægges de fraskilte Parceller den sædvanlige extraordinære aarlige Afgift af 2 Kr. og 1 Td. Byg hver i Rekognition ved Ejerskifte strax indbetaltes en Sum en Gang for alle, der af Hensyn til Parcellernes Antal beregnedes saaledes:

Afgift aarlig.....	16 Kr. „ Ø.
Rekognition 8 Td. Byg hvert 10de Aar eller aarlig 6 Skp.	
$1\frac{3}{5}$ Fdk. Byg, der, beregnet efter Gjennemsnit af de	
sidste 10 Aars Kapitelstaxt for Sjællands Stift 1867—76,	
12 Kr. 83 Ø. pr. Td., blev aarlig	10 — $26\frac{2}{5}$ —

I alt aarlig... 26 Kr. $26\frac{2}{5}$ Ø.

hvilket 25 Gange taget gav et Beløb af 656 Kr. 60 Ø., samt at dette Beløb

toges til Indtægt paa Universitetets Jordebogs Indtægtskonto 1. e: Forskjellige Indtægter.

Denne Indstilling bifaldt Ministeriet under 8. Oktbr. Den ommeldte Deklaration udstedtes derefter og tinglæstes.

7. Om Jagtretten paa Matr. Nr. 2 a i Højbjerg.

I Anledning af en fra Førslev, Fuglebjerg og Gunderslevholm Godsers Kontor modtaget Forespørgsel med Hensyn til, at Ejerinden af en tidligere under Universitetets Gods hørende Gaard Matr. Nr. 2 a i Højbjerg By, Gaardmand Søren Folkersens Enke, under en af Godsejer de Neergaard til Førslev Hovedgaard og Gods anlagt Sag for ulovlig Jagt paa bemeldte Gaards Grund var fremkommet med Paastand om, at hun selv ejede Jagtretten, da der ej i det af Universitetet meddelte Skjøde paa bemeldte Gaard indeholdtes noget om, at Jagtretten ej var indbefattet under denne Ejendomsoverdragelse, svarede Kvæsturen i Skrivelse af 10. Marts 1877 følgende:

I Følge L. 3. Marts 1852 var Gaarden Matr. Nr. 2 i Højbjerg blevet overdraget til Selvejendom til den tidligere Fæsters, Hans Didricksens Enke, der senere var blevet gift med Søren Folkersen. I det til bemeldte Hans Didricksen udstedte Fæstebrev af 11. Juni 1834 fandtes ingen Bemærkning angaaende Jagtretten paa denne Ejendom, ligesom denne heller ej omtales i det af Universitetet senere udstedte Selvejendomsskjøde. Da det imidlertid i Følge det d. 7. Febr. 1731 udfærdigede kgl. Skjøde fremgik, at der var skjænket Gehejmeraad og Overkammerherre C. A. v. Plessen og de senere Ejere af Hovedgaardene Førslev, Harsted, Kastrop, Saltø, Gunderslevholm, Fuglebjerg og Fodby Jagtretten paa alt det Kjøbenhavns Universitet tilhørende Jordegods, som findes beliggende inden det bemeldte Hovedgaarde underliggende Bøndergods's Grænser og fornemmelig bestod i følgende Byer: Sneslev, Højbjerg, Hyllinge, Menstrup, Kvislemark, Træløse, Kagstrup og Herlufmagle, skønnede han ikke rettere, end at den paagjældende Ejerinde ikke havde Jagtretten, som ingen Sinde havde været overdraget til Universitetet og som Følge deraf heller ikke havde været indbefattet under den skete Afhændelse til Selvejendom, der kun gik ud paa at overdrage Ejendommen med alle de Rettigheder og Forpligtelser, hvormed Universitetet havde besiddet den. Kvæstor tilstillede derhos Godskontoret efter dets Anmodning en Fortegnelse over det under Universitetet hørende Gods, som var overgaaet til Selvejendom eller Arvefæste, med Bemærkning om, hvorvidt der i Skjøderne indeholdtes noget om Jagtretten.

Paa lignende Maade besvarede Kvæsturen under s. D. en Forespørgsel i samme Retning fra Arvefæstegaardmand Nicolaj Andersen i Højbjerg. Den henviste derhos til Frd. 20. Maj 1840 § 7, at „enhver efter de hidtil gjældene Lov retsgyldig Forbeholdenhed eller Overdragelse eller anden særlig Adkomst, hvorved Jagtretten er blevet erhvervet af en anden end Grundejeren, skal fremdeles blive i Kraft.“